Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а Шолжа-гІалан горкома а, Нохч-ГІалгІай АССР-а оргкомитета а Шолжа-гІалан къахьегамхой депутатий Совета а орган

Ера 21 Ноябрь 1957 шу
№ 40 (2155)
Мах 20 кеп.

ССС-а Лакхерча Совета кхайкарал дувцаш шо-шоай балха тІа керда толамаш даха дегаш ураэтта ба Нохч-ГІалгІай республикера къахьегамхой

Наха юкъе печать йоаржаяр-политически лоархІаме гІулакх да

Ший сийдолча баьччас В. И. Ленина аьннар кхоачаш деш, Коммунистически партес советски печать дегІайоалаяра йоакхо массаз а ю, ший оаз советски хІара сага кхетамга а дега чу а бакъйолаш дІакхачийта. Іалаьмате чІоагІа дегІадоагІа книжкаш, газеташ, журналаш арахецар, шерагара — шерга дукхагІа хул цар тиражаш. 7500-нел дукхагІа центральни, республикански, областной, городской, районни, фабрично - заводской газеташ арадувл хІанз вай мехка. ХІанз вай 2500 журналаш да. Укх дІадахача 40 шера СССР арадаьккхад 1400 эзар тайпа книжкаш. Нохч-ГІалгІай АССР-е укх шера арадала доладеннад гІалгІай меттала «Сердалои» нохчий меттала «Ленина никъи» яха газеташ, иштта «Комсомольски тІехье» яха кагирхой газет, кхы массехк дукха тираж йола газеташ а.

Вай республикан къахьегамхой хьатІадоагІача шера тайп-тайпарча центральни а моттигерча а газетийи журналийи 230 эзар экземпляр язъе йиш я.

ХІанз республике массанахьа а газеташтеи журналаштеи 1958 шера газеташи журналаши ухаргдолаш нах язбалар доладеннад.

Къахьегамхоша язбала тайп-тайпара газеташи журналаши хетт. Кхоачам балла нах язбала газеташ а журналаш а хилийтар, кхетамца а майоггІара а цар тиражаш дІа — хьа хьожаяр — из хІанз кертера декхар да. Партийни организацешеи связан органашеи цу балха йоккха актив юкъеэзай. Общественни уполномоченнеша доккха новкъостал ду предприятешка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка, МТС-шка подписка дІаяхьара. Подписка ю пункташ хьайиллай, керда ара дувргдола газеташ а журналаш а наха дІадовзийта информаци вІашагІаеллай. Городе МагІалбике, Наурски а Шелковски а районашка центральни газеташтеи журналаштеи нах язбалар чакхдоаккхаш латт партийни организацешеи связан органашеи.

Газеташтеи журналаштеи нах язбалар махулла лакхдар, хІара инженер, агроном, учитель, лор, болхло, колхозхо, гІулакхера саг шийна деззача газета а журнала а ший ханнахьа язвенна хургволаш Іалашдар — партийни организацейи связан органийи декхар да.

Печать нахага дІакхачийтара гІулакх во вІаштІехьа даьккхад Курчалой, Наьсарен, Ножай-юрта районашка. Газеташтеи журналаштеи нах язбалар 25—30 процент мара чакхдаьккхадац цу районашка.

Печать наха юкъе дІакхачийтара гІулакх ший бехктокхаме гІулакх хетац Шаьлан районни связан конторана. Цу районе хІанз а подписка е йолаяланза бІарчча коллективаш я, «Керда вахар» яхача районни газета язлулга вІаштІехьа далац дукхача колхозхой а гІулакхерча наьха а.

Ла йиш йоацаш да промыслашка, заводашка, колхозашка, совхозашка, МТС-шка язбеннарашка дІа а ца кхоачийташ цхьадола газеташи журналаши городашка а районни централшка а сецадеш хилар.

Связан болхлой, общественни уполномоченнеш, агитатораш декхарийла ба подписка е ара доаха газеташ а журналаш а къахьегамхошка дІадовзийта, цар лоархІамах къахьегамхой дІакхетабе.

Іилман - техникан а юртбоахаман а журналаш наха юкъе дІакхачийтара болх лакхбе беза. Цу журналаша новкъостал дергда болхлошта, колхозхошта, промышленности юрта боахамаи специалисташта Іилмана, техникана керда гуча даьннар довзийта, хьалха латтарий опыт Іомае, цох производстве пайда эца, партени правительствони технически прогрессах, социалистически экономика а культура лакхъярах дола соцамаш вахара чухь дІакхахьа.

Шера подписка яра ханаш йистейоалаш латт. Центральни газеташтеи журналаштеи нах язбалар 1 декабрь тІакхоачаш чакхдала деза. Ха кІезга йисай. Къахьегамхой шоай ханнахьа подписка е йиш хургйолаш из болх сихбе беза.

Газеташтеи журналаштеи нах язбалар — йоккха компани я.

Связан органий балхага хІара денна хьожаш хилар, цар шоай гІулакх кхетам болаш а хІара денна дика вІаштІехьа даьккха а хилар дІадехар — партийни организацей декхар да.

Наха юкъе газеташи журналаши дІакхачийтаро вай мехка коммунизм хьалъяр бахьан лоаттабеча къовсама советски печато къахьегамхой дикагІа оарцагІа боахарба.

Артиллери езъю ди

1944 шера СССР-а Лакхерча Совета Президиума Указо дезде оттадаь артиллерен Ди Сийлахь-боккхача Даьхен тІема фронташка советски артиллерес яьха йоккхий тІема коталонаш езъеш белгалдоаккх вай мехкарча къахьегамхошеи Советски ТІемагІирсий тІемахошеи.

Укх шера артиллерен Ди дездар чакхдоал ССКП XX-ча съезда исторически соцамаш кхоачаш де гІерташ коммунистически партес кулгадеш долча дерригача советски наха керда толамаш дахарца.

Советски артиллери хьалххийнай дерригa Советски эскаро сийнз, вай халкъо лоаттабеча къовсамашка.

1918 шера вІашагІтехар советски артиллерен регулярни доакъош. Партен Центральни Комитетет а В. И. Ленин ше а чІоагІа терко еш бар артиллери дегІаяра, тІема гІулакха из кийчъяра. 1918-ча шерагара 1920 шерага кхаьчача хана советски артиллери шозза дукхагІа хилар. Цун мугІарех дІакхийтар эзараш бола квалифицированни артиллерийски командираш. Революцен гІулакха мутІахьа болча артиллерен тІемахоша Іалаьмате доккха новкъостал дир къоначa Советски республикан мосттагІий бохабарна.

Советски тІема Іилмо артиллери вІакагІтелла а укх ханарча тІема гІулакхашка а лорхІамага а хьежжа.

Тылан къохьегамхоша дьхача толамаша Даьхен тІем тІа Советски артиллерен коталонаш кхоачашъйир. Болхлошеи, колхозникашеи, гІулакхерча нахеи шоай низ ца кхобеш болх бора, моастагІ вохаварна вай фронтана мел эша гІо-новкъостал а дора.

Сийлахь-боккха Даьхен тІом болча хана вай мехкан промышленносто 775.6 милион снарядаш минаши елар, е цхьоалагІча дунен тІом тІа эрсий артиллерега кхьачачул 14-за дукхагІа.

Ший артиллери флота чІоагІа дукха а дезаш, хаддаза цар йоакхо ю Советски халкъо. Сийлахь боккхача Октябро яьх коталонаш, коммунизм хьалъяр тІехь шоаш беш болча машарерча къахьегамаа иразаш майрра лорадеш болга хов советски халкъанна артиллерен тІемахой. Советски халкъани Коммунистически партени, Советски правительствони тешам бенна болча вай артиллериcташа шоай беррига низ а хьинар а тІадохийтаргда из тешам боа ца барна а социалистически Даьхен ший мІамах хилар тІемах лорадарна а.

Шера план—10-ча декабре

Октябра сийна эттача яхье яьха коталонаш чІоагІ а еш, къахьегаман керда коталонаш яьхар Новогрозненски мехкдаьтта къостадеча заводерча технологоша. Совнархоза мехкдаьтта къоастадеча промышленноста управленен хьалхалаттача предприятешца а йолаш, сийрда продукташ хьаярна цхьайтта бетта йоагІа программа 13-ча ноябре кхоачашйир цу заводо.

Мехкдаьттан продукташ яхарга бода мах лохбар бахьан долаш итт бетта 1.043 эзар сом кходир.

аЗвода коллективо чІоагІа гІозбаьнна тІаийцар СССР-а Лакхерча Совето халкъашка даь кхайкарал. Сийлахь, йоккхача Октябрьски социалистически революцен шовзткъа шу дизара хетаяь йолча СССР-а Лакхерча Совета Юбилейни сессен материалаш йовзийт агитатораша нефтеперерабатчикашта. ДІахо йодача хана моторий доагам, технико-экономически хьокхамаш тоадара наькъаш лохаш ше, ба технологаш.

— Тха колективо, — хоамбир цхьоалагІча цеха начальнико новкъ. Каировс,—СССР-а Лакхерча Совета Кхайкарал дийца а дийца хьалхагІа тІаийца хинна декхараш сов а даьха, массава а раьза волаш, шу долалуш ше дош даларах тарра, авиобензин хьадарна шера йоагІа план 25-ча декабра когаметта 10 декабре кхоачашъе лаьрхІар. Из декхар сиха, дика кхоачашдерг хиларах бизза тешам а ба.

ХІанз установкашка шерра яьржай социалистически яхь. Къахьегаме дика хьокхамаш гойт операторий н. н. Тихомирова, Чурсунова, Вишнякова, Пихтунова, Симчука сменаша. Боккъонца технологически режим а лелаеш аппараташка бизза болх а байташ, бедалах сийрда продукташ хьакъоастаелга совдоаккх цар, доагам дукхагІа арахец. Из бахьан долаш укх тІеххьарча цхьан кІиран планал совгІа 110 тонна дикагІа долча доагама яьккхай.

2 эзар тонн совгІ мехкдаьтта

«Октябрьнефть» яхача шолагІча промысла коллективо цхьайт бетта йола программа 20 ди хьалхагІа кхоачашъяьй. Мехкдаьтта даккхарга бода мах лохбарагІ 1100 эзар сом кхофаьд. Дахача шера цу ханаца нийсдача хІанз деннеи —бийсанеи мехкдаьтта даккхар 88,1 процент лакхденнад.

СССР-а Лакхерча Совето вай мехкарча халкъашка даьча Кхайкамаша нефтянникашта юкъе политически а къахьегама тІулакхаш лакхдир. Промысле дукха нах хьагулбенна митинг хилар. ЦхьоалагІча бригадан операторо нов. Фирмановс ше къамаьл деш аьлар:

— Лакхерча Совета кхайкамаша тІахьех советски наха юкъе социалистически яхь шеръе, наьха боахама эшаш йола продукци дукхагІа арахеца. Советски парламента кхайкамашта дикача балхашца, «Іаьржа дошув» дукхагІа даккхарца, жоп лургда вай. Тха бригадан коллективо хьалха тІаийцача декхарашка а хьежа соцам бир, планал совгІа 150 тонн мехкдаьтта лургдолаш. Тхой дош кхоашаш дергда оаха».

Митинге къамаьл дир мехкдаьтта доаккхача оператор волча новкъ. Ильченкос, эксплуатацен инженера новкъ. Бажановас, промысла заведующес новъ. Лукъяновс.

Промысла коллективо доккхагІа декхараш тІаийцар — шера йоагІача планал совгІа 18 эзар тонн мехкдаьтта доаккхаргдолаш, вешта аьлча 2 эзар тонн хьалхагІа даьккхачул дукхагІа.

Лакхерча Совета Сессен материалаш Іомаю

СССР Лакхерча Совета юбилейни сессен материалаш кепа теха ара ма яьлла а МагІалбике а районе а вІашагІтехача кружокашкеи политшколашкеи доладелар уж Іомаелга. Уж материалаш Іомаяра хьалхара заняти хилар шоллагІча мехкдаьттан промыслан парторганизацен, «Ингушски» совхоза, пожарни командан кружокашка, иштта занятеш хилар комсомольски организацей политкружокашка а.

Кружокашка а политшколашка а Іомаергйолаш я Октябрьски социалистически революцен шовзткъа шу даларах йола Н. С. Хрущева доклад, СССР Лакхерча Совета «Советски Союза халкъашкеи», «Дунен дерригача мехкий къахьегамхошка, политически общественни деятелашка, Іилмани культурани болхлошка, парламенташка, правительствашка даь кхайкамаш. Материалаш Іомаяра хетаяь кхоъ заняти хургъя.

Пропагандисташа занятеш чакхйоахаш ладувгІарашка дІайовзийта еза Советски Союзе а вай республике а Октябрьски революци яьлча денз яьха коталонаш, вайна хьалхашка латта декхараш. Занятеш ладувгІархой уйла тІайохийташ а дІадувцар кхета деш а вІашагІйохка еза. Бизза пайда луш занятеш чакхъяргйолаш пропагандисташта дезаш дола новкъостал де деза ССКП МагІалбикерча Горкомо.

Т. ТЕБОЕВ.

Ермоловски деревообделочни комбината толамаш

Керда балха толамаш даьхар Ермоловски деревообделочни комбината болхлоша Октябра хьалхарча социалистически яхьаца дакъа лоацаш. Коллективо цІаккха мелбалийтац ший болх: хІанз из 1958 шера йоагІачох продукци кийчъеш я.

Паркетно-фанерни цеха бетта 1000 кубометр паркет кийчъе езаш план еннаяр. Ший торонаш лархІа а лаьрхІа, цеха коллективо соцам бир кхозза дуккхагІа паркет арахеца, аьнна. Цхьабакъда, шерра йоаржаеннача социалистически яхьо гучадаьккхар коллектива торонаш кхы а дукхагІа йолга. Болх вІашагІболлар тоа даь, юха ца соцаш бола станокий болх Іалаш а баь, октябре арахийцар цар 5630 кубометр паркет.

Октябра дезача деношта хьалха цехе индивидуальни гІишлонхоша деча цІеношта дукха наІараши кораши кийчде аьнна заказ дера. Столяраша шоай низ кхо ца беш болх бора. ХІаранена ховр мел ловрхІаме да из гІулакх, цудухьа из сийленца чакхдаккха а гІертар уж. Иштта кийчйир массехк бІаь ниІи кори.

Столяраша н.н. Смирновси Мясниковси шоай производственни боарамаш 250 процент кхоачашдора. Из бахьан долаш царна Сийлен грамоташ а еннай ахчан совгІаташ а деннад.

СССР-а Лакхерча Совето Советски Союза халкъашка даьча кхайкарала жоп луш, деревообделочни комбината коллектив балха толамаш кхы а дІахо шердара тІехьа а, продукцен дикал лакхаяккхара тІехьа а къовсам лоаттабеш я.

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

Сийлахь-боккхача Октябра 40 шу дузача денга кхоачаш планал совгІа 600 эзар сома кхачан продукташ хьаергйолаш дош деннадар Шолжа-гІалий тІарча кхачай комбината коллективо. Коллективо ший дош кхоачащдир. Итт бетта йоагІа план тІех кхоачашяьй.

Продукташ хьаярга бода мах планал 6,9 процент чухьнахьа баьккхар.

Лаьттан спутникашта йоккха говзал еза

ШоллагІа йола советски Лаьттан спутник сигала яха дунена гонахьа гобахаш лела шиъ кІира совгІа ха я. ХІанза шиъ советски Лаьттан спутникаш я дунена гонахьа гобоахаш лелаш. Хьалха яха спутник 80 килограмм совгІа дозал а долаш 900 километр лакха урагІа яха я:ле, шозалагІа урагІа яхийтача спутника дозал 500 совгІа килограмм а я, 1700 гаргга лакха сигала яха а лел из.

ШоллагІа йолча спутникача чухоадаь «Лайка» яхаш цІи а йолаш 5 килограмм дозал а долаш жІали а да. Цу спутника чухьа тайп-тайпара машинаш я, жІале са мишта доах а, цун дего, паьхкаша, пхаьнаша, дегІо болх мишта бу а, цигара маьлха зІанараш а, шелал — йовхал а, кхы дола гІулакхаш Іомадеш а, из шедола хІама радиоца лаьтта юха хоамбеш а.

Масса а долча Іилман говзалаш Іалаьмате лакха йолча мехка мара Лаьттан спутник сигала а яхийта цунга дунена гонахьа гобахийта низ дІа кхачац.

Дукха ха я, дерригача дунен хьалхара говзал тхога я яхаш доккхал деш йолча США-с Лаьттан суптник сигала яхийта доахк тхо яхаш кхайкадеш хабараш дувца. США-с сигала яхийта лийрхІа спутник, вай зІамагІа йолча спутникал, дукха зІамагІа йоллашехьа, хІанз а из урагІа а яхийта дІахецилга вІаштехьа даккха мегадац цунна. Цунах гуча да Іилмана говзалашта США совети мехкал дуккха а тІехьа бисалга.

Дерригача дуне тІа бахача болохлоша, къахьегамхоша, дийшача говзача наха совети Іаьдалга а цун говзача Іилмахошка а моаршалаш кхухьийт Лаьттан спутникаш урагІа яхийтара сийдеш. БІаьхийча наха, цар Іаьдалашта Іалаьмате хала хет Іилман говзала шоаш тІехьа бисар. Цудухьа шоашта ма-могга меттаж дет цар совети мехка а цун кулгалхошта а, из еррига говзал тІема еза царна яхаш.

Советски Іаьдало мел беш бола болх тІом ца хилийта гІерташ, дуне тІа мелдахача халкъашта юкъе машар оттабе гІерташ бу. Совети Іаьдала а дерригача дуне тІа мелбахача болхлошта а къахьегамхошта а Іилма, цун говзалаш, тІема леладеш дац, къахьегамхой бахар тоаде гІерташ да.

Советски Союзе уолла

ЗЯБЬ АЬХАЙ

Казань. (Правдан корр.). Зябь ахара план ханал хьалха кхоачаш а яь, тІадоагІача шера ялат хьувкъийталга Іалашдаьд Татарерча механизатораша. Партен Татарски обкома а, республикан Министрий Совета а баьча соцамах тІех дикал йолаш шоай ханна зябь ахар бахьан 300 трактериста а тракторни бригадий бригадирашта а ахчан совгІаташ деннад.

Скважинаша кІажараш етт

Баку. (Телефонаца). Дукха ха яц, Ширвански ара, Али-Байрамлы яхача района центра гаьна доаццаш, Кура яхача хин аьрда берда тІа эггара, хьалха мехкдаьтта-лохараш баьнна. Кастта бакъ-дир цар геологаша, укхаза дукха коача доагор да алар.

Дукха ха йоаццаш яьсса иллача ара хІанз болхбеш итташ скважинаш я. ДарегІа дола кІажаращца хьалдувла мехкдаьтта а, газ а лу цар. Яр шу дола делча денз дени-буси мехкдаьтта даккхар, кердача моттиге пхи бІаь тоннага кхоачаш дегІа денад. «Ширваннефть» яха керда мехкдаьттан промыслови управлени яьй. Йоаккхий перспективаш я цун. Яр шу чакхдалалехьа ткъаь-иттнега кхоачаш скважинаш йолалургъя болх бе.

Гурахьа дІадув ялаташ дІадийна яьннай Кубань

Краснодар. (Правда корр.). Краснодарски краера колхозаша а, совхозаша а соахка чул гаьнна хьалхагІа 18-ча октябра гурахьа дІаюв культураш дІайийна яьннай. Гурахьа дІаювча культурай 1.430 эзар гектар дІайийна яьннай дикагІа йолча агротехнически ханашка хержача дикача семенашца (фуца).

Байкалерча лоамашка

Иркутск. (Правда корр.). Байкала йистерча лоамашкара йоккха механизированни «Перевал» яхача карьерера даьккхача мрамора хьалхара эшелон дІаяхийтай Слюдянка яхача станцера. ХІара ден-бус предприятес 8 эзар тонна мрамори кІир йоаккха кхереи лургба. Автоматически управлени а йолаш, чоалхане механизм а йолаш, тІой оата ши фабрика хьалъеш латт. Кхерахьабаьккхача моттигашка, лакхе гІолла, аьшка мушаш а даьд тейса, ши никъ буллаш латт, 3,200 метр дІоахал хІаране долаш.

Малхбоален СибрегІара эггара хьалхагІа йилла йола Ангарски цемента завод бедалца Іалашъергья «Перевал» яхача карьеро. Укх денношка болх бе йолалургйолаш я из завод. ГІишлонаш еча индустрен кердача предприятен коллективо Октябра 40 шу дузаш масехк тонна цемент яккха тІаийца декхараш кхоачашдаьд.

Ленинград. «Ленин цІи йола атомни ледокол хьаеча метте. Сурта тІа: ледокол хьаеча меттига сурт.
И. Баранова сурт. Фотохроника ТАСС.

Киев. Города — Крещатика центральни магистраль.
В. Сычеван Н. Селюченком сурт. Фотохроника ТАСС.

Кердача толамашка

Шерара план ханал хьалхагІа кхоачашъяьча рапортаца октябрьски демонстраце ера Шолжа-гІалий тІара мехкдаьттан завода № 54 йолча установкан коллектив. ЦІай дІадаьнначул тІехьагІа дегаш ураоттадаь къахьег технолагаша. СССР-а Лакхерча Совета Кхайкарала хетаяь йола еррригача завода митинг йистеяьнначул тІехьагІа, новкъосташка кхайкар установкан начальник Геннадий Сидоранский:

— Хьадувла лоархІаргда вай, шу чакхдаллалца воашка мелла продукци йолалургья.

Уйла а яь, шоай кхоачамаш дийца а дийца, шу чакхдоалаш 100 тоннал кІезигагІа йоацаш езача продуктан — электротехнически промышленностенна кабельни даьтта яла лаьрхІар технологаша.

Кердача низаца баьржар яхье хьалхале яккхара тІехьара къовсам. Октябран шовзткъа шу дизарга дикагІча хьокхамашца дуxьала яхача лакхерча оператора Кузьмин Андрея сменас хІанз ший толамаш чІоагІду. Цхьабакъда, хьалха латтача оператораашта юха ца гІортташ тІехьаккхувш латт лакхерча оператора Лисовский Антона смена.

Лакхерча Совета тІахьехамах установке яьржача яхьо хІанзле а дукха пайда беннаб: шу чакхдоаллаш кхоачашде тІаиицача декхарах 22 тонн кабельни даьта даьккха даьннад.

Керда инициативаш юкъе увзмаьхка даьтга къоастадечар а. Цо ниш хилинтар коллективага бедалах керттера продукт хьаноаккхилга 0.5 процент дукхагІа лакхде. Рационализатораштa юкъе ва установкан начальник вола Геннадий Сидоранский. Цеха лакхера инженер волча Слободский Леонидаца цхьана цо юкъе даьккхар, дІакхувсача отходех доаллача авиадаьттанна регенераци ярна болх ца беш латтача установкаех цхьа установка йолайолнитилга. Цу гІулакхо шера миллион сомага кхаччал ахча кходергда.

Массехк ди даьлча регенерацийни усатновка болх бе йолалургъя.

РСФСР-а Лакхерча Совета Президиума Указах укх шера 15-ча декабрах хила дезаш да Российски Федераце гIолла народни судахой хоржилга. РСФСР-а чуйодаш хиларах Нохч-ГIалгIай республике гIолла а цу дийнахьа чакхдоал судахой хоржилга. Общественни организацеш а берригача къахьегамхой а уйла оарцагIа яла езаш, божкха политически лоархIам болаш кампани я 15-ча ноябре дезз йолаенна йола из хоржамий кампани.

Народни судахой хоржилга, вай Советски Конституцес яххача бесса, массане а юкъарча, духхьаларча, цхьанне а дукъагIа-кIезигагIа йоацаш цхьатарра йолча хоржамий бокъонаца чакхдоал къайлагIа кхадж а тоссаш. Народни судахой кхаь шера хорж.

Советски Iаьдало адамашта ення бокъонаш, советски демократизм дунен тIа эггара тIехйола демократизм йолча къагга хьахьокхаш гIулакх да вай судахой наха шоай лоIамах харжа а харжа оттабеш хилар. Вай мехка суд адамаша шоаш хоржаш а, къахьегамхошта эшачунга хьожаш, а цар хьашташ лорадеш а, ше бахь болх адамашка дIахьокха безаш а я. Из адамий суд хиларах, дукхача къахьегамхошца даиман ювзаенна хиларах я советски суд селла низ болаш.

Советски суда гIулакхашта ма-тара дац капиталистически мехкашкарча судий гIулакх. Дукххача къахьегамхошта, мехка чура деррига рузкъа шоай кулгашца хьадерашта хадданза низ а лоаттабеш, бIахьийча наьха, заводий, фабрикий, машин-наькъий дахьтта эш-эшар чакхоашта йоалла—из да капиталистически мехкашка судаша кхоачашду декхараш. Цар цIаккха якхкаш къахьегарча сага бокъо. Капиталистически мехкашкара суд — бIахьийча наьха лей я.

Сий долаш а Iалахмате чIоагIа паччахьалкхен лоархIам болаш а гIулакх да судий дар. Царна тIалатт паччахьалкхен дисциплина чIоагIъелга, социалистически боахам лорабелга, советски законаш телхадечарца, общественна юкъара рузкъа а къаст-къастарча граждани рузкъа а лечкъадечарца, къахьегамхошта зене дола гIулакхаш леладерчарца къиза къовсам лоаттабелга, царна доагIаш дола тоIазар делга.

Кийчле народни судаш харжарга

Иштарча нахаца къовсам лоаттабаь ца Iеш, уж нах кхетабеш а чIоагIа болх лелабу советски судаша. Массах моттиг хиннай, доаца бахьанийца, сихбаларах сесагах къаста мара, марах къаста сесага судага дош денначул тIехагIа судахочун бакъ дешах а тийша а тийше, шоай цIа доха а ца деш, шоаш тIалат хилар кхета а дийя, та а тайя уж дIаболлаш!

Орджоникидзевски района кхоалагIа участке судахо я Купавцева Мария. Ший болх дукха безаш а судахочун болх дика бовзаш а я из. Цо касттаста ший балхах къамаьлаш ду ше хержача къахьегамхошца, иштта советски законех къахьегамхой дIакхетабеш лекциеш а еш цо. Массаза а нахаца ювзаенна хиларах, ше хержача къахьегамхошца дагайолаш хиларах Купавцева дукххача гIалатех лора а лу, хила таргурдола зуламаш ца хулийташ юха а дет.

Судахой нахаца чIоагIагIа бувзабенна ме хил, цар къахьегамхошца ду къамаьлаш, цар наха лу хьехам дукхагIа а чIоаргагIа а ме хил дикагIа камахьал йолаш хул судахой болх.

Советски демократи къа дIахо а дегIайолаярна, социалистически законаш а чIоагIдарна дукха а лоархIамера гIулакхаш даьд Коммунистически партес а Советски Iаьдало а. Мелла эIамига из дале а, законаца доацача хIамо, мелла кIезига йохайойла а, советски Iаьдала порядок йохаяро гIулакхах Iург экххийт, хIаьта къахьегамхой махкахой шоашта пайда еш а тIорт, яхаш, бола Ленина хьехам дага а кхоабаш даьд уж гIулакхаш вай партес.

Советски судахой эггара доккхагIа дола декхар да шоаш мел беш бола болх Ленина из кIоарга хьехам биц ца болийташ белга, вай паччахьалкхе лораеш, адамашта эшар лорадеш, наьха бокъонаш лораеш дола советски законаш кIезига а ца тесаш ца дайтилга.

Цудухьа судахол харжа оттабеш бола кандидаташ эггара дикагIа, тешамегIа, кхетахагIа, наьха тешал шоашта тIехьа долаш бола новкъостий хилба беза. Иштта долчача гIулакхашта а цIена бола наьха мара бокъо яц судахо хила. Хьалхарча хоржамашка санна, хIанз а уж кандидаташ хьаувттаберга парте бола нахи парте боаца нахи шоайла барта а болаш.

Дукха нах ба вай республике судахой балхашта а нарзаседателал а харжа безараш. Алхха Шолжа-гIалан Ленински Орджоникидзевски шин районе 6 судахои 450 нарзаседатели харжа веза. 15-ча декабре вай республике берригаш а 28 судахои 2100 сар нарзаседатели харжа беза. Цу хоржамашта кийчо еза кертерча дакъа къахьегамхой депутатий Советий исполкомашта тIадожаш да. Из божкха политически лоархIам бола кампания дикка чакхъяккхарна берригача къахьегамхой оарцах баха беза. Кхадж тоссача наьха списка массанена гургйолча хьалтоха еза, кхадж тасса цIенош кийчде деза.

Геттара чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да судахошта шоай балхах къахьегамхошта отчеташ елга дика вIашагIдоллар. Иштта отчеташ еча моттигашка къахьегамхоша белгалдоах социалистически закона гIулакхаш тIа-тIа чIоагIлулга, судахоща бу болх тIа-тIа тоалуш латтилга. Иштта белгалдоах къахьегамхоша цхьацца йолча моттигашка нийслуш дола судий балхашцара кхоачам боцараш а, гIалаташ а.

Судахой хоржаш йола кампани дикагIа чакхьяккхарца тIабезабе беза шоай болх моттигашкара партийни организацеша. Партийни организацеш декхарийла я судахой хоржилга кийчде а чакхдаккха а берриге общественни организацеш урааттае, къахьегамхой дег тIа кхоачаш бола агитацеш болх шербе.

Сийлахь-боккхача Октябра 40 шу дизар дездеча деношка кхы а нонагIа айденнача адамий хьинарца, болхлой, колхозникий, интеллигенцен гIоздаьннача дегашца нийсденнад укх шера судахой хоржилга. Заводашка, фабрикашка, совхозашка, колхозашка, советски наха болх беш мел йолча моттигашка митингаш а еш, СССР-а Лакхерча Совета юбилейни сессес Советски Союзерча халкъашка даь Кхайкарал дувцаш, шоай нана-Даьхе кхы а йIахьегIа, кхы а низ болагIа а е шоаш кийча хилар кхайкадеш ба укх деношка советски нах. ДIадахача шоззтъа шера советски нахага дуденна турпалера гIулакхаш шоаш ма-дарра городашкарча а юрташкарча а къахьегамхоша дIадовзийтилга, керда толамаш даха цар дегаш ураоттадетга капиталисташка доалдолча буржуазни мехкашка яр санна, харц-демократи а йоацаш, бокъонца йолча советски демократен хоза гIулакхаш дукхача наха юкъа а юха а кердадоахилга — иштта да укх деношка агитатораш а тIалатта сий дола декхараш. Агитатора дош массаволча сага дег тIа кхоачаш хила деза.

Партийни организацеш декхарийла я советски законаш дукхача нахага дIадувцилга, советски сага бокъонаш а декхараш а наха юкъа а дагадохийтилга вIашагIдолла. Вай Советски Конституцес шийна тIадохкаш дола декхараш — законо яххар делга, къахьегама дисциплина йолаш хулга, адамий юкъара рузкъа, ший бIарга-са санна, лорадеш хулга, бахача мехте советски наха хулга — уж деррига декхараш дика довзаш хилийта веза хIара къахьегамхо.

Законаш телхадарцеи советски законах доаца гIулакхаш леладарцеи къа дIахо йоадача хана а партеси правительствоси советски хоадам боллаш къовсам лоаттаберг хилар дIахайта, кхетадайта деза массаволча харжархочунга. Кхы дIахо йодача хана а вай партес, правительствос, советски судо сацIонга къовсам лоаттаберга бюрократизми волокитей леллаечарца, къахьегамхошта эшаш дола гIулакхаш тесса леладечарца, шоаш кха ца а хьеташ, наьха чотах баха гIертарашца.

Советски судахой хоржаш йола кампани чакхъяргья вайцига Коммунистически партес, правительство, советски адамаш цаIаш хинна кхы а айхагIа шоайла кхотаденна, дегIалдаха.

Х. ОСМИЕВ.

„Керда пассажирский самолет ТУ-114“

Аэродрома бетонни наькъа тIа керда пассажирски самолет «ТУ-114»

«ТУ-104 А» яха реактивни пассажирски самолеташ араянначул тIехьагIа, генеральни конструктора А. Н. Туполева кулгалдеча коллетиво дуккха мухь дIа-юхаккхухьа а, гаьна йоада а, сиха лела а, пассажирски самолет еш, болх беш хилар, коллективо шийна хьалхашка оттадаь декхар дар самолетаца водаш бода мах махулла машиннаькъаца водаш луш бола мах миссел мара хургбоацаш лохбе.

Изза мо йола самолет я «ТУ-114» яха сиха лела пассажирски самолет. ХIанз из самолет яь йисте яьннай.

Из машин яьй Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40 шу дизара сийна.

Из самолет ира ткъамаши цIоги дола, боккха низ бола турбовинтови йиъ двигатель йола моноплан я. Пассажираш а мухь а, почта а иштта кхы дола мухьаш а дIа-юха кхухьаш Советски Союзе гIолла лела лаьрхIа хиларал совгI, мехкашта юкъе лела лаьрхIа а я из.

Цу самолето 170 пассажир дIавуг, континенташта юкъе гIолла йодача хана 120 саг вуг, юхера рейсаш хилча, Москвера Сочи, Минеральни Воде кхаччалца мо йолча рейсагIа пассажираш 220 сагага кхаччалца хул.

Пассажирски кабина кIалхьарча багаж чу йоахкача моттиге дукха мухь чухож.

Лакхе гIолла тайжа дIаяхаро дика теплозвукоизоляци хилара, фо цIена долаш, давлени масса а йолча хана нийса хиларо, фо дIайха хиларо новкъостал де деза 10-12 сахьата цIаккха а Iа ца ховш Москвера яьнна гаьнарча пункташка, масала, Владивосток, Пекин, Токио, Дели, Рангун, Нью-Йорк, иштта кхыйолча моттигашка яха, цу наькъа пассажираш вIалла кIаьдлургбоацаш. Наькъа Iуйрийна а делкъийна, а иштта кхыйолча хана а пассажираш дуача хьамах Iалашбе йиш йолаш я из.

Самолета тIа деннеи-бийсанеи мичча хана а дIаюха ваха йиш йолаш навигационни, радионавигационни, автоматически пилотированен средстваш я.

«ТУ-114» яхача самолето мухь дукха бахьар а, гаьна а чехка а яхаро торо лу самолетаца водаш бода мах махулла машин-наькъаца водаш луш болчул дукхагIа хургбоацаш лохбе.

Таханарча дийнахь «ТУ-114» яха самолета йоаккхалга хьежача, дIа-юха кхувлача пассажирашка а мухьага хьежача дунен тIа эггара йоаккхагIа йола пассажирски самолет я.

«НК-12 М» яха турбавинтови двигателаш шоай низага хьежача ерригача доазол дехьарча самолетий турбовинтови двигателел 2-за йоаккхагIа я.

«ТУ-114» яха турбовинтови двигателеш йолаш йола пассажирски самолет эггара сихагIа лелаш йола самолет я.

Ю. Ч.

Нах баха хайшача кердача моттиге эшараш

Цхьанна а хана хIанз миссел дукха нах чубаха цIенош даьдац вай республике. Казахстанереи Киргизереи шоай даьй мехка цIабахька нохчий а гIалгIай а шоашта чубаха цIенош деш ба вай республикан городашкеи юрташкеи. Иштта Шолжа — гIалан тайп — тайпарча моттигашка а ду цар цIенош. Шолжа-гIалан гоннахьа, нах ца бахаш хиннача моттигашка нах баха керда поселкаш чехкача хана хьахул.

Укх аьхки кхаш долаш, саг ца вахаш моттиг яр Шолжа — гIалан Малхбузен—Къулбехьа улла, хIанз район Старая Сунжа аьле цIи йоккха моттиг. Кхо бутт мара бац цига цIенош де нах болабенна. ЦхIабакъда укх кхаь бетта дукха цIенош хьалдаьд цига, нах баха хайшаб.

Укхаза цIенош деш ба нохчий, гIалгIай, эрсий, армянаш, кхыбараш а. Доккха новкъостал ду Советски Iаьдало шоай даьй мехка цIабаьхкача, шоашта цIенош деш боахккача нохчашта, гIалгIашта, иштта шоашта цIенош деш боахккача эрсашта, армянашта, кхычарна а. Ссуда лу, цIенош хьаде эша материалаш хьахец. Керда нах баха хайшача моттигашка, цIенош хьалдаь даьлча а, дуккха новкъостал эш мотти герча Iаьдалгахьара. Старая Сунжа яхача цу районе аьхки цхьа хий далларал совгIа (из а цхьан магистралах мара дилладац, хIанз а тIехьа хий хьаийде йиш йолаш бассейнаш яхканза я из магистраль) цига баха хайшача наха эша кхы цхьаккха хIама даьдац. ХIанз а электролампаш яьхкаяц, цхьаккха а дааpаш дохка магазин яц. Цудухьа маькх а кхыдола дааpаш а эца шиъ-кхоъ километр гаьна аха беза цигарча наьха. Цига йодаш — йоагIаш нах дIа-юха кхувла транспорт ца хиларах иштта гаьна гIаш аха а беза цар. Наггахьа нийслуш йолча Старая Сунжа яхача юрта ухача автобусах кхоачам хилац царна. Цо а нийсъенна дIавугаш хилча, из миссел мара боацача новкъа водаш хилча 45 кепиг мара ца доаккхача 1 сом доаккх. Хий дуллалга, электролампаш йоахкалга, дааpаш дохка магазин юллалга, нах дIа-юха кхувла транспорт оттаелга мел дукха гоадой а, цига бахача наха цкъа данза даргдоаца хIамаш да.

Махулла чехкагIа, цу хIара денна хиланза даргдоацача хIамаех, Старая Сунжа яхача районе керда баха хайша нах Iалаш бар цу наха ду доккха новкъостал да. Из де декхарийла йолча города организацеша махулла чехкагIа районе Старая Сунжа яхача баха хайшача наха уж гIулакаш дича бакъахьа дар.

Ю. Ч.

Шолжа-гIали тIа 1918-ча шера бIаь дийнахь лаьтта тIемаш» цIи йола ший сурт дуллаш воал художник Сачко Ф. Н.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Шера план тIехкхоачашъе денна дош

Октябра дезача деношка дикача производственни толамашца накъаера Шолжа гIали тIара нефте-масло завода коллектив.

7-ча ноябре планал совх 352 тонн нефтепродукташ яла аьнна даь тIалоацамаш сийленца кхоачаш а деш2.521тонн елар коллективо паччахьалкхенна.

Валовой продукци арахецар ерригача завода енна план яр 10 бетта130 эзар тонн, хIаьта цар 153 эзар тонн нефтепродуктана кхоачашъйир шоай балха план.

Иштта дика къахьег завода коллективо 1957 шерара план тIехкхоачаш ярна а. Балха тIа диках бола болхлой ба цига Сийлахь — Йоккхача Октябрьски Социалистически революцен 40 щу дузаш дикача толамашца белгалбовларца завода директора совгIата 10 тума денна вола нохчо — шофер Дагаеви, 15 тума хьожадаь 19-ча установкан оператор Скрепцов Алексеи, юккъера лаьрхIача, балха боарам 170—180 процент кхоачаш бара 15 тума хьожадаь вола слесарь Горобинский Владимири, 17-ча установкан машиниста помощник нохчо Арсалиеви иштта кхыбараши.

Иштта производстве хьалхлелаярах 7-ча ноябре совгIаташца къоастабаь ба заводе дуккха а комсомольцаши кагийрхойи, масала электро-монтер Карапетьянцеи ремонтно механически цеха слесарь Гукасовнеи дежурни слесара Гильдибаевнеи, оператор Меркулевнеи, иштта кхыбараштеи Обкома комсомолани ЦКкомсомолани сийлен грамоташи значокаши еннай.

Балха овсарал лох ца йолийташ, кхы а диках къахьегамга цар болча безамах, дувц нефте маслозавода комитета комсомолан секретарь волча новкъост Редько Ивана.

Ерригача завода къахьегамхой коллетиво дош деннад низ макхоачча диках къахьегарца яр шу йисте доалаш шера план тIехкхоачашъе.

ДОДОВ А.

Румынерча нефтяникаша Шолжа-гIали тIарча нефтяникашка дайта письмо

Шергара-шерга чIоагIлуш доагIа советски адамий социалистически лагера мехкий къахьегамхошцара доттагIал, шерагIа доаржалуш да советски предприятейи учреждениейи коллективай халкъан демократен мехкий предприятейи коллективашцара гIулакхаш.

Сийлахь-боккхача Октябра 40 шу далара хьалхарча деношка «Красный молот» яхача завода коллективага письмо денад Румынски халкъан Республикан Кымпин яхача города нефтепромыслови оборудованен механически завода нефтяникашкара.

Шоай письмон тIа румынски нефтяникаша язду:

Хьамсара новкъостий!

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40 шу далар бахьан долаш Кымпин яхача города нефтепромыслови оборудованен механически завода коллективо дIайха моаршал дойт шуга.

40 шера хьийгача къинца советски адамаша лоархIаме коталонаш яьхай. Уж коталонаш тхона йовзаш я, хIана аьлча, советски адамий шерача практиках мехкдаьттан промышленностен областе оаха дуккха говзалаш Iомаяьй.

Хьамсара новкъостий, коммунизм хьалъяра оаша керда толамаш дахар лов тхона. Оаха тешалду шоана, шоана лалладIа а эйтта, оаха а къовсам лоаттабергхиларах, социалистически лагера мехкий масса халкъашца керда ираз дола вахар оттадара тIехьа, дерригача дунен тIа машар чIоагIбара тIехьа къовсам лоаттабергхиларах.

Сийле хийла Сийлахь-йок кхача Октябрьски социалистически революцен 40-ча шера!

Сийле хийла цIаккха а дохаргдоацача румыно-советски доттагIала!

Завода директор **И. МАНТА,**
Парторганизацен секретарь **И. ЧЕРНИКА,**
предприятен комитета председатель **К. БОХЫЛЦЯ,**
Комсомола секретарь **И. ВОЙКУ.**

Юрта советашга юкъера социалистически яхь

Нохч-ГIалгIай АССР-а организационни комитетои государственей болхлой союза обкомои Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революен 40 шу дизара сийна республикан юрта Советий социалистически яхьий балхаш лаьрхIар.

Республикан боахам а культура а тоаяра дикагIа коталонаш яьхай Грозненски района Первомайски юрта Совето, Наурски района Калиновски станични Совето, МагIалбикан района Вознесенски станични Совето.

НГI АССР-а оргкомитета дIа-хьа тела ЦIе байракх Грозненски района Первомайски юрта Советага йисай. Эггара хьалхара ахчан совгIат а цунна деннад.

Оргкомитета Сийлен грамота а ишта ахчан шоалагIа а кхоалагIа совгIат Наурски района Калиновски станични Совета а МагIалбика района, Вознесенски станични Совета а деннад.

Оргкомитета Сийлен грамота Сунженски района Ассински станични Совета, Надтеречни района Знаменски юрта Совета, Шелковски района Ново-Щедрински юрта Совета, Сунженски района Орджоникидзевски юрта Совета, Гудермесски района Горячеключевски юрта Совета, хьаьта Грозненски района Зерносовхозски юрта Совета яьннай.

Во лел культуран цIен болх

Первомайски района Культуран ЦIен болх во лел. Из Культуран ЦIа кагийрхошта кхетам а сакъердам а лургболаш, хIаьта цар культура лакхайоаккхаргйолаш а хила деза. Сайрийна балхара йисте баьча цига баха са ца къирдача, са ца леIача, кхы баха моттиг яц кагирхой. Цудухьа Культуран ЦIен болх дика лела беза.

Первомайски райнерча Культуран ЦIагIа пандар лакха саг вац. Цул совгI, цига лекхаш гIалгIай меттал пандар бац. Цунга хьежжа мара гIалгIай Iаьдала халхар дац цига хулаш.

Сийлахь-боккхача Октябра 40 шу дузача дийнахьа цу клубе эрсий ашараш лакха дика баянист вацар, хIаьта гIалгIай Iаьдалах локхаш пандар а бацар.

Кулгалхой декхарийла ба цу клубе сакъердама гIулакх дикагIа лелаpгдолаш тоаде.

ГIалгIай кагийрхой дукхагIа ухаргболаш дика болх оттабе беза цига, кагирхой клубе дIабахча сакъерда а безам эца а моттиг хургйолаш. Ужжамо дола дика гIулакхаш цига хилча кагирхой хоза а хеташ ухаргба клубе сакъерда.

ТАТИЕВ М.

Мужече тахан

Листа хьунаш, хоза чIожаш гонахьа ядаш улл Первомайски районера Мужече. Юрта гаьна доацаш доккхи тIой керчадеш доагIа масса Эса. Эггара дIайхача дийнахьа лувчацар саг цучу хий сов шила хиларах.

«Дага доагIа сона революци хилалехь а вай юрта сурат, — йоах воаккхача саго — Темирханов Махьмада. Аьлацеи, гIадамашцеи къайла тховнаш долаш тиша цIенош, къе боахамаш, миска вахар. Цхьайолча хана Iа хьатIадеча кхы долча дуненцара юрта бувзам геттар хадаш хулар. Ялат дIаде мукъа лаьтта дацар, бIаьхийча казакашкара хала, арендах хьа ца ийцача. Нах хьогаш хинна кортмукъал Сийлахь — боккхача Октябро елар адамашта. Къилбаседан Кавказе граждански тIом хьайча, юртабахараш цхьа саг санна герз бе а делла духьал баьлар моастагIчунна. Цу шерашка партизански болама юкъ а хинна дIаэттар Мужече. Серго Орджоникидзес дукха ха яьккхай укх метте Деникина арми хьатIаенача хана ший новкъосташца лоамашка къайла вувлаш. Укхазарча гIалгIай партизански отрядашта кулгаш деш хиннав из. ХIанз юрта йистте латт С. Орджоникидзе цIа — музей. Безамца хьож цунга хьажабаьхкараш. Укхаза дукха хIамаш да революци хиннача ханара хала денош дагадохийташ. С. Орджоникидзе лехаш Деникина бандаш йолча хана Исламов Зоврбика из лежкъаваь хинна хьагIар я юрта гаьна йоаццаш. ГIалгIаша еза лелаю Сийлахь — воккхача Ленина новкъост а ученик а хиннача С. Орджоникидзеца бувзам бола моттигаш. Боккхийча наха уж ханаш ювцаш хилча цхьа дош туладалара кхераш ладувгIаш хул кагирхой. Цу дIаяхача халача ханаца нийсъдича ма тара дац вай вахар цунна. Укх 40 шера йовзаргйоацаш хувцаенна лоамашта юкъе улла Мужече, Шерра никъ биллаб цу юрта. Лоамаш тIа бийса ессача ерригa юрт сийрда йоал колхоза ГЭС-а луча токах. АьрдагIа Эса карадерзадаь шийна гIулакх де дIаоттадаьд саго. Юрта клуб библиотека, тикаш, столови я. ХIара дийнахьа керда газеташ, журналаш доагIа цига. Хина дехьарча берда тIа да Первомайски хьуна участкай цIенош. Наж, поп кхы йола еза лоархIа гаьнаш я гонахьа дадача лоамаш тIа. Деннеи бийсанеи яраш а тедача херхой, хьу дIаккхухьача машинаши. Мехка мебельни а музыкальни а кхы йолча а фабрикашка дIаккхуьйт хьуна ичасткан продукци.

Октябра 40-шу дизара сийна яхье а этта къовсам лоаттабу хьуна участке балха бараша. 10 бетта йоагIа план цар 125 процент кхоачашъяй.

Дика болх беш ба прицепщик Цечоев А., грузчик Евлоев С. болхло Гардаганова Л., шофер Мошхоев И. дуккха кхы бараш а. Казахстанера цIабаьхка дукхагIа бола къахьегамхой керда хьадаьча цIеношка баха хайшаб. Царна дика гIо даьд хьуна участкан администрацеси парторганизацеси: хьуна материалаш Iалашяьй кхы дола гIулакхаш а даьд. Духхьал цхьа дезал хинна бах Мужече бахаш бола гIалгIай, эрсий, кхы бараш.

ДОСКИЕВ М.

«Шолжа тIара пайзаж» цIи йола сурт дуллаш воал художник Мардовин В. К.

С. ШЕРИПОВА сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Коллективно болх бар—партийни кулгалдара лоархIамегIа дола гIулакх да

ССКП XX съездо оттадаь декхараш толаме кхоачашдаро дIадехаргда парторганизацен балха методаш кхы дIахо тоаяр, коммунистий творчески активность лакхаяккхар, партийнии паччахьалкхенеи дисциплина тоаяр. Уж гIулакхаш кхоачашдара чIоагIа лоархIаме да ерригача парторганизацешка партийни кулгалдара ленински принципаш лелаяр, эггара хьалха лоархIамегIа йола принцип — коллективно кулгалдар, ССКП Уставо белгалъяь партийни вахара нормаш а йолаш.

Из принцип лелаяро Iалашду декхараш нийсса кхоачашдар, кхоачамбоацараш ханнахьа гучадахар а балха юкъера дIадахар а. Соцамаш деш а, ужаш дувцаш а, хIаьта цул тIехьагIа уж кхоачашдар вIашагIдехкаш а, коммунисташа шоашта зеденнар а шоашта ховр а юкъе дохийт. Цхьабакъда, коллективно кулгалдара принцип йохаяра тIеххьа а да парторганизацен нийса болх бохар, цхьаболча болхлой бехктокхам мелбалар, партен вахарах уж хьакъастар. Цу морча гIулакххаша критика юхасоцаю, соцамаш дукkхаза а цхьан саго ду, цудухьа дукхагIа йолча моттигашка нийса а хилац.

Гучадаьнна да коллективно кулгалдара принцип лелаеча моттигашка болх толаме лелалга. Масала, узловой партком. Партийни балха гIулакхаш а кхыдола гIулакхаш а укхаза цхьан секретаро ца къоастадеш, парткома заседанешка хан-ханнахьа гулъеш йолча партийни актива собранешка къоастаду. Парткома заседанеш бетта шозза хул.

ХIара заседане къоастадеш шиъ-кхоъ дош хул. Парткома членаша дика дакъа лоац уж дешаш дувцаш, хIаьта шоай предложенеш а ю. Дешаш кийчдара юкъеувз парткома членел совгI, боахаман кулгалхой, балха хьалхле лелаераш, машиннаькъан транспорта специалисташ.

Масала, «Грозненски машиннаькъан узела предприятешка производственни совещанеш яра практиках »яха дош кийчдарца дакъа лаьцар 10 саго. Уж предприятешка а хилар, болхлошца къамаьлаш а дир. Моттигашка мастерийи, цехий профоргийи, профсоюза моттигерча комитетий членийи шеръенна совещанеш а йир. Цу дерригане гIо дир — лоархIаме йола предложенеш гулъе а, дикка уйла яь боаггIача бесса соцам бе а.

Ший балха планаш увттаеш, паркомо теркамбу коммунисташа а партебоацараша а яь критикан а предложеней а. Партийнии болхлойи собранешка дукха дийцар, масала, материально-технически снабженен кхоачамбоацараш. Партийни активах комисси вIашагI а теха, узловой комитето гIулакхаш техкар. Цу тохкама материалаш заседане йийцар, Орджоникидзевски наькъа управленен материально-техниче-ски службан начальник а волаш, наькъа отделенен материальни склада болхлой а болаш, боахаман предприятей начальникаш а болаш. Иштта баьча соцамо вIаштIехьадаьккхар снабжени тоаяр, Сийлахь - боккхача Октябра 40-ча шера сийна денна дешаш кхоачашдар а.

Парткома членаша гIо ду хьалхарча парторганизацешта соцамаш кхоачашде.

Массехк бутт хьалха «Узела предприятей печатах» яха дош кийчдеш, парткомо «Путеец» яхача стенгазета редколлеген балха кхоачамбоацараш гучадаьхар. Парткома члена новкъ. Бабаджановна тIадилладар наькъа дистанцен парторганизаценна стенгазеташ арахецар тоадара гIо дар. Новкъ. Бабаджановс гIо дир партбюрона дикагIа йола редколлеги вIашагIйолла, рабкораш лаха, редколлеген балха план оттае. Цул совгI, цо редколлеген членашта хьехам а бир, хIаьта хьалхара номераш арахецаш ше дакъа лаьцар. ХIанз «Путеец» яха газет хIара денна арадувл. Коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдара активни гIонче хиннав цунах партийни организаценна.

Узела парткомо хан-ханнахьа дувц ший заседанешка соцамаш кхоачашдара дешаш. Цо лакхбу хьалхарча парторганизацей бюрой, а къаьст-къаьсттача коммунистий а бехктокхам.

Иштта дика болх беш йола организацеш цаI хинна Iец. Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода, Грозненски ТЭЦ, «Октябрь нефть» яхача бурув деттача контоpан, «Старогрознефть» яхача хьалхарча промысла иштта кхыйолча предприятей а парторганизацей болх коллективно кулгалдара принцип цIенхоштта лелаеш ба. Укхаза партийни бюрош наха лоархIаш, тайп-тайпарча моттигашка болх беш болча нахах вIашагIъеллай. Цудухьа цу предприятей парторганизацешта а коллективашта а хьалхашка латта декхараш кIоаргга уйла а еш, нийса къоастаде вIаштIехьадаьннад.

Цхьабакъда, коллективно кулгалдара принципаш йоахаеш, шоашкара дешаш къоастадеш, болх харцахьарча наькъа тIа гIола дIаккхухьаш бола кулгалхой а ба.

Фу коллективность хургъя, масала, «Теркумводстрой» яхача № 5 йолча гIишлонашхьалъяра — монтажни конторе, нагахьа санна, партбюрос диззача шера 6 заседании 7 собрании мара яьеце? ХIаьта ужаш а во кийчо яь хиларах во чаккхъьлар. Цхьайолча собранешка шин коммунисто мара къамаьл динзар.

Кхы а вогIа лел горжилуправленен ремонтно - гIишлонаш-хьалъяра партийни организацен болх. Укх шера бархI бетта укхаза цкъа мара бюрон заседани хиннаяц. Партийни собранешка дувцаш дола дешаш райкомо могадаьраш мара дац. Конторас план кхоачашца яра, ремонтни балхаш во лелара теркам бац парторганизацес.

Коллективно кулгалдара принцип йохаярах, наьха вахарах хьакъастарах отчетно-харжара собране критика йир «Октябрьнефта» хьалхарча промысла партбюрон а цун секретара новкъ. Агаркова а балха. Укхаза партбюрон заседанешта кийчо во йора. Цигача къоастадеш хинна дешаш парте хьаэцари персональни гIулакхаши мара дацар.

Из-м де дезаш ма-дий. Цхьабакъда, боахама гIулакхашта а идеологически балха а партийни организацес кулгалдара лоархIаме дола дешаш дицдалийта йиш-м яц. Цун тIеххьа хул массово-политически болх ладара бисар, болхлой хьашт долча дешаех кхета ца бар. Цудухьа цу партэргaнизаце нийса йоаца уйлаш йолаш коммунисташ бар, хIаьта ССКП члено новкъ. Карнауховс зене дола демагогически къамаьлаш а дир собране.

Коллективно кулгалдеш, болх бар-м хан-ханнахьа собранеш ярахи, бюрон заседанеш хиларахи, соцамаш массане дакъа а лоацаш дарахи чакхдоалаш дац. Керттерадар фуд аьлча, соцамаш дара тIеххьа дика вIашагIбелла болх болабалар, соцамаш кхоачашдара хIара денна контроль лоаттаяр да.

Коллективно кулгалдар хургдац хIара болхлочун бехктокхам лакхбелча мара. «Дувцар — массане да, — оалар В. И. Ленина, — хIаьта бехктокхам — хIаране ши-ший ба». В. И. Ленина оалар, «керттера дешаш дувцаш коллегиальность эшаш санна, эшаш ба къаьст-къаьстача сага бехктокхам а, къаьст-къаьстача саго кулгалдар а, кегар ца хилийтара духьа а, бехктокхама кIалхара ца валийтара духьа а».

Бакъда гIулакхаша хьахьокх, цхьаболча партийни кулгалхошта из дицденналга, хIаьта цхьайола лоархIаме йола мероприятеш каьхата тIа юсалга а. Иштта гIулакхаш дар, масала, электромеханически завода партийни бюрон балха юкъе.

Городан партийни организаце йистеяьннай отчетно-харжара собранеш. Цу собранешка коммунисташа дикка бийцар партийни бюрой а хьалхарча партийни организацей секретарий а болх, хIаьта беррига партийни болх тоабара дукха дика йола предложенеш а йир. ХIанзара декхар миштад аьлча, деррига кригически белгалдаьраш пул а даь, ужаш кхоачашдар да.

Коммунисташа тIадаьхка гIулакхаш толаме кхоачашдара лоархIаме да коллективно болх бар, шийна тIадиллача гIуллакха хIаране бехктокхам лацар. Из лоархIаме йола принцип чакхъяккхар нийса кулгалдара, хIара хьалхарча парторганизацен партийни болх тоабара кIийле хургъя.

В. БЕССАРАБОВ,
ССКП Шолжа-гIалан горкома оргтдела заведующи.

Балха толамий кIийле

Старо-юртовски совхоз — къона, дукха ха йоаццаш вIашагIтеха боахам ба. Из вIашагIтехай Горячеисточненски МТС-а базахи, цу зонерча колхозехи. Цу хана денз цхьа шу а даьннадац, цхьабакъда хIанзехь а из боахам лоархIаме тоабеннаб, дегIабенаб.

Сийлахь-боккхача Октябра дезача деношка цу совхоза къахьегамхоша дулхаи, фуаштеи, тханеи паччахьалкхен план кхоачашъярах рапорт делар Даьхенна. ГIожеи мерзеи дола доакъараш кийчдара план тIеххкхоачашъяьй, кертера боахаман балхаш ханнахьа йистедаьхад, лакхлуш латт юкъарча хьайбаех хьабоала пайда а.

Уж толамаш вIаштIехьадаьннад партийни организацен болх нийса вIашагIбелла а дика лелаш а хиларах. Масса производственни участкашка болх беш коммунисташ ба. Кхычарна хьокхам а беш, дIаккхухь цар болх. Иштта, масала, кхашка болх беш коммунист Дагаев Iиса ва, хьайбаш леладеча болх беш Бетрахмадов Султан ва, иштта кхыбараш а. Механизаторашта юкъе политико-хьехама болх н. н. Омаров Эмеси, Надейкоси бу.

Совхоза коммунисташта дика хов марксизма-ленинизма лардаш ца хайча, боаггIача бесса болх вIашагIбехка йиш йоацалга. Цудухьа уж берригаш а дешаш ба. Парторгани-
партийни дешара кружокаши политшоклаши я: конкретни экономика Iомаеш йола кружок (кулгалхо новкъ. Понач), совхоза отделенешка йола семинарски группаш (пропагандисташ н. н. Ахмедови, Эминови), цхьан шера йола комсомольски школа (кулгалхо новкъ. Шахсаидов хIаьта Омаров Эмес кулгалду политшкола.

Занятеш хан-ханнехьа а хул, хIаьта активно чакх а ювл. Масса кружокашка Iомаяьи «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен шовзткъа шу даларах йола ССКП ЦК пропагандани агитацени отдела а ССКП ЦК йолча марксизма-ленинизма Института а Тезисаш. ХIанз коммунисташа а парте боацараша а Iомаю СССР-а Лакхерча Совета юбилейни сессе. Н. С. Хрущевс яь доклад.

Партийни дешаро дика гIо ду коммунисташта активность лакхаяккха а, болх дика лелабе а. ДукхагIа бола ладувгIархой дика агитатораш ба, болх ховш вIашагIбехкараш ба.

Политмассови балха формаш шеръеш, партийни организацес коммунистийи партебоацарийи пайдане йола инициатива а хьаллувц. Из тайла инициатива бахьан долаш хиннача массехк воскреснике лоацача хана чуийцар, хьажкIаш, тIеххкоачашйир гIожа доакъар кийчдареи силос чуйолларeи планаш. Деррига доакъар хьайбаша Iа доаккхаргдолча моттигашка хьатIаденад. Масала МТФ енай 7.000 тонн гаргга йол, укхаза я 2.200 тонн силос, вешта аьлча, хIара Iатта 12 тонн.

Пайдане йола инициатива йолаяьй хьайбаш леладечар а. Ермоловски оалхазарий совхоза хьокхамах цар соцам бир боабашкаш йоаржае аьнна. Пекински породах Ермоловски совхозагара 500 боабашк ера цар. Боабашкашта къаьстта чулела моттига кийчъяьй. ХIанз хьатIадоагIача шера а Тирка тIа боабашкий Iулаш хургда. Совхозо дуккха дай дола оалхазарий дулх доаккхаргда.

Партийни организацес а, цун секретаро новкъ. Чалаевс а хадданза гIо ду агитаторашта, лекторашта, докладчикашта. Укхаза хан-ханнахьа хул агитаторий семинараш, лекторски группан совещанеш. Цу совещанешка лоархIаме дешаш къоастаду партийни болхлоша а, совхоза кулгалхоша а.

ХIанз Старо-юртовски совхоза къахьегамхоша дог ураэтта керда декхараш тIаийду СССР-а Лакхерча Совето Советски Союза халкъашка даьча кхайкарала сийна.

ШерагIа йоаржалуш я юкъара боахам масса оагIонгахьара айбара духьа йола социалистически яхь. ХIаьта цу яхьа хьалха латтараш коммунисташ а ба.

А. КУИМОВ.

Хьинар дола йоI

18 шу мара дац Галаева Зини. «Ингушски» яхача МагIалбикерча совхозе доахан детташ болх беш я из. Эздел долаш, нахаца Iимерза йолаш, ший къахьегам безаш из хиларо сий даьккхад Зини ше болхбеча коллектива юкъе.

Совхоза кхоалагIча отделенен шурий — товарни ферман зоотехника Бельтоевс йоах: тха Зина хьинар долаш, дошо кулгаш долаш саг я. Ший ханара мехкарий меттел, ха яха кхалнах а дага бувл Зинийца шоай балха тIехь. Доахан деттараша шоашка дIаэца бIи къожабеш цхьа аьрдагIа етт бар тха ферме, йоах Бельтоевс, Зинас шек йоацаш дIайийцар из, етт цунца товш а хилар. Иштта доаханга дика хьажа хов Зинийна. Мишта Iомаеннай теш гIалгIай къона йоI, ишттал зIамга йоллашехь, говза доахан детта? Ханна къона яле а, Зинийна холонаш бIарга а яинай, халахетараш а хиннад.

1949 шера Iай йоккха буран а хьайна, фермера сарахьа, ший божа биттачул тIехьагI (Зиний нана колхоза ферме божа бетташ яр) чуйоагIаш, тувлаенна, цу бурана кIала а йиса, нана елар Зиний, из дар Казахстане.

Ший зIамгача юшийца, вешийца йисар Зина. Зина ше а яр зIамга. Цхьабакъда, Зинас ший зIамга юшеи вошеи, дукханеша шийга яххашехь а, детдоме дIадала тиганзар. ЦIен доал а цIен ноанал а шийга дисар Зинийга. Паччахьалкхенои колхозои новкъостал а деш, Зинас ше кхедора, кхетадора зIамга бераш. Царга дешийтар духьа, ше ца дешаш йисар Зина.

ЦIенна дизза доал деш, цIагIара цIено дика лелаеш, бераш диза а цIена тIадийха а цецбоахар Зинас. Бераш онда даьлар. Зина ше а йоккха хилар.

Ший дийтта шу даьлча, шийна бе болх беха аьнна колхоза правлене яхар Зина.

Зинас болх бийхача, колхоза председателас аьлар: «Iа — м иштта а дукха болх бу, шоай берашка ма хьежий хьо. Колхозо дIахо а дергда хьона новкъостал». Цхьабакъда, Зинас кхы къаръяла а ца тига, Зинийна болх лаха бийзар.

Дукха ха йоаццаш ший даьй мехка цIаера Зина. Тамара ялхлагIча классеи Махьмадсали пхелагIча классеи деша бахийтар Зинас. Ше совхоза кхоалагIча отделенен ферме доахандетта балха яхар.

БиълагIа бутт ба из доахан детташ йола. Шийга дIабенна пхийт етт кхыбарий чарел дикагIа лелабу цо. Ший ханнахь доакъар а лу, детта а детт. ЦIена а дика леладу ший доахан Зинас.

Доахангара шура дукхагIа яккхарна оттаьча социалистчаески яхье, хIара Iаттагара кхаь бетта 462 килограмм шура яккхарца, хьалхара моттиг лаьцар Зинас.

НаIарах даьча тато оаха ду къамаьл соцадир. Хьачуяьлар юкъерча, безамерча дегIара гIалгIай йоI. Шийна ца бовза нах цу цIагIа нийсбаларах, эхь хийтта, иштта а цIе бола, йиIий бос цIебелар. Ший балха хьокхамаш бIарга дайча, Зинас аьлар;

— Со раьза яц эйса ишта болх беш, кхы а дикагIа бе йиш йолаш ба са болх. Вай совхоза кулгалхоша майоаггIа йоакхо яц шура яккхара деша, — йоахар цо дIахо.

Укх гаргарча шерашка дулх, даьтта, шура яккхарна Американа тIехьакхе деза аьнна партес оттадаь декхар кхоачащде беррига вай мохк гIертача хана, вай а дизза дакъа лаца деза из декхар кхоачащде — аьлар Зинас. Укх хьатIадоагIача 1958 шера хIара Iаттагара 2200 килограмм шура яккха дош лу аз аьлар Зинас, нагахь санна шурийна во дола согара доахан дIакъоастадоя, хIара Iаттагара 3000 килограмм шура йоаккхаргъя аз йоахар Зинас.

— ХIанз Тамара а Махьмадасали а доккха хиннад. ХьатIадоагIача шера тхоашта цIенош де дага да тхо. Дика, тхойла барт болаш дах тхо. Iаьдало новкъостал а ду тхона,—йоах Зинас.

— Из чIоагIа хьинар долаш саг я, — аьлар Бельтоевс:

Зина кхетам, хьинар долаш, къахьегам безаш йола гIалгIай йизза йоI я.

Е. ПРЕМЫСЛЕР.

Бакъ бола никъ

Йоккха дега гIоз хул Орджоникидзевски станицан хоза кийчъеннача улицашка гIолла хьал — Iо водаш хилча. Къеи биркъеи яр из революци хиллалца. БIаьхий бараш мара дика бахацар, дуккха а бола ахархой къе, хала бахар; къел — хIара цIен наькъахо вар цу хана, ваьча моттигера таьнна ухар маькха чIегалт лаха, хIаьта а, баьссача тIормигаца юха цIаухар. Вада вIаштIехьадарий цу хана къелахи эшамахи — из ший кхела кIалхара вадарна нийсса дар.

Коммунистически партеси, Советски Iаьдалои хийцар ахархочун вахар, къела кIалхара хьа а ваьккха, шерача наькъ тIа юкъерча, дIаьхийча вахар тIа воалавир цар ахархо. ЦIи хеза йола кооперативни план оттаяь, берригача къахьегамхой доттагIеи хьехархои, Владимир Ильич Ленин вар цу вахарга бода никъ хьахьехар.

Укхазарча моттигашка хьал а кхийна, юрташкара боахам тоабеш Коммунистически партес баьча боккхача балха дийна теш ва со. Тха станице бахача наьха вахар къаьстта чIоагIа хувцаделар партес коллективизаци чакхъяьккхачул тIехьагIа. Юкъарча къахьегамцара ираз корадир тхона. Колхоз бахьан долаш къел а эшам а дIа а баьнна, дега гIоз йола вахар хьаэттар.

Юххьанца дукха низ боацаш яр тха колхоз. Къаьна гIишлонаши, массехк-итт доахани — из бар тха беррига а юкъара боахам. Къаденнача лаьтташа тIа кIеззига ялат мара хилацар. Колхоза пайда 500 эзар сомал тIех балацар. Боахамца машинаш яцар, ахархой болх хала а, кIезига овсарал йолаш а бар.

Коммунистически партес мехка индустриализаци йир, юрташка техника а ера. Артела кхашка шергара шу мел дала трактораш, комбайнаш, кхы йола машинаш дукхагIа хила яьлар. ТIаккха берригача низаца гучадаьлар боккха юртбоахам тIех хилар. Тха колхоз сихагIа дегIайа йолаелар. ТIеххьара хинна Боккха Даьхен тIом хулача хана колхоз, тайп-тайпара боахамаш а, йоккха механизаци а йола боахам бар. ТIемо лаьгIбир цун никъ, бакъда, соца-м банзар.

Тха колхоз тIом сечачул тIехьарча шерашка кхы а чIоагIагIа техникаца кийчъеннай из хIанз. ХIанз тхога я низ бола трактораш, шоаш лела комбайнаш. хьажкIаш чуэцаш, коартолаш чуэцаш йола машинаш, божа бетташ а кхы йола а чоалхане механизмаш, юртбоахаман машинаш, хьалха ахархочунна дага а ца еха тайпа. Легковой а грузовой а 20 автомобил я колхозага.

Къаьстта чIоагIъяла яьлар артель сентябрьски а кхы йола а КПСС ЦК Пленумаши, партен XX съезди хинначул тIехьагIа. Коммунистически партес хьахьекхар хIанзалца кулг ца теха дола, колхозий вахар айдергдола хIамаш. Баьча балхах колхозникашта хьадоагIаш дола хIама лакхдеш партес баьча соцамои, планированен система хувцарои, кхашка а фермашка а къахьегамхой балхацара безам айбир. Ерригa цар уйлаши, беррига низи юкъара боахам чIоагIбе лаьрхIа ба-хIара колхозацарча дезалий материальни вахар духдувла тешаме хьаст ба из.

ХIанз тха колхоза шура луча доахан а, хьакхарчий а, жа а, йокхий ший фермаш я. Укх шера колхозо цхьан хьайбай боахамах ийцаб 3 миллион сомал совгIа пайда, хIаьта, беррига пайда 5 милион сомал совгIа ба. Кхашка болх беча наха, яр шу дика ха латташ хиннадеце а хIара гектара тIа 15,6 центнер Iан кIал дув кIаи, 12 центнер мукхи кхебаьб.

Боахама нийсса нах а баьхкаб дегIа; Хьайбашца а кхашка а балхаш деча наьха говзал дикка лакхъеннай, дуккха а ба царна юкъе юккъера образовани йолаш нах. Артела балха хьалхале лелаеш бола нах ерригача станце сий деш, массанена а безаш ба.

Колхоза клубе а, улицашка а хоза кийчдаьча плакаташ тIа язъяь я дикагIа болча болхлой цIераш, дояркай—Буракова П., Гребенченко Г., Новикова К., коатIара оалхазараш леладерий — Сергиенко Е., Янова А., Хьакхарч лелаерий — Заикина В., Золотухина А., бригадира Калмыков С., звеньевая— Иванова Е., дикагIа бола жа Iуй — Лазарев Ф. И., Косько С. И., — цар шоай бригадашца 5,5 кг тха даьккхад хIара устагIанна тIера, план тIеххоачаш а еш.

Колхозникаша дика а культураца а салоIаргдолаш 3 культстан яьй колхозо. 1958 шера 2 кхы ергйолаш а я. Сийрда, паргIата цIенош да уж, са лоIа цIа а, столове а, цIе уголок а чуйолаш. Механизаторашi колхозникаши кхай тIа а хоза бахийта уйла я тха.

Серноводски санаторечу колхозий юкъара курорт юллаш латт. Шоай салаIар цига дергда колхозий дикагIа болча болхлоша.

Колхоза юкъе хьалхале коммунисташа лелаю. 32 коммунист лоархIаш йолча партийни организацес октябранна хьалхарча социалистически яхьа кертте а этта, колхозо тIаийца декхараш толамашца кхоачашделга Iалашдир.

Сийлахь-боккхача Октябра цIайна, юрта боахаман деррига балхаш чакхдаьхаи, хьокхама санна хьайбаш Iана Iалашдаьи духьала баьхкар артела къахьегамхой. Колхозо ханал хьалхагIа дIаелар паччахьалкхенна дIаяла мел еза продукци, совдаьккхар дулхи, шуреи, фуаши, овощаши дIаялар.

Берригача къахьегамхошта хьалхашка а царца, тха колхозникашта хьалхашка а Коммунистически партес хьабийла ба шера, сийрда, иразага бода никъ.

ЕМЕЛЬЯНОВ.

ШОВЗТКЪЕ ЦХЬОАЛАГIА

Советски Союзе дахача кортмукъача къамаша санна, дерригача дунен тIарча къахьегамхоша а шоай лоархIаш дола доккха цIай — Сийлахь-Йоккха Октябрьски социалистически революци хинна шовзткъа шу дизар — адамий дегаш гIоздаьдна долаш тIехдаьлар. Советски Iаьдал этта 40 шу дIа а даьнна, шовзткъе цхьоалагIча шера чу бенна вай мохк. ДIадахача 40 шеро йовза хала долаш эргаьккха тоаяьй вай Даьхе. Советски адамаша, шоай ираз хьакхоллаш деча балхех, турпалерча къовсамах тIанг аьнна хьалдиза дар дIадаха шовзткъа шу. Царех хIара шу хьалхарча итт шерашта, бIаь шерашта нийсса хиннад цу ханна хьадаьчунга диллача.

Ленина хьийхача нийсача наькъа тIара а ца доалаш, Коммунистически партен хьалхаленца советски адамаша цу лоаццигача ханна чакхдаьккхад социалистически индустриализаци елга, беррига юрта боахам юкъарча къахьегамга боаккхилга, беррига нах дийшаь хулийтилга, вай мехка социализм хьаелга. Хьалха паччахьа хана даа ца тоъаш дувха а доацаш къеи мецеи хиннача Россех эггара тIех низ болашагIа, эггара йIаьхегIа йола паччахьалкхе яьй дIадахача 40 шеро.

СССР-а Лакхерча Совета юбилейни сессе новкъ. Хрущевс яьча докладарча цифраша хьахьокх шоай кхел шоаш бе еллача адамий низ хьалха кхыметтел уйланца а дагадоха хала хиннача доккхийча хIамашка кхоачилга.

СССР-а ерригача промышленносто хьаеш йола хIамаш 1957-ча шера ткъаьккхойттаз дукхагIа хиннай 1913-ча шера ел хипаачарел. 1913-ча шера Россе деррига а даьболат 4 миллион тонн совгIа мара хинна деце, 1957-ча шера СССР-е даьр 51 миллион тонн да! 1913-ча шера вай мехка деш хинна чон шоззеи ахаззеи кIезигагIа дар Англе деш хиннaчул. ХIаьта хIанз Англе а, Франце а. Бельге а — уж кхоккхе а паччахьалкхе вIашагIа техча а — вай мехка дер миссел чон диц. Октябрьски революци хинна 40 шу дизалехьа кIеззига хьалхагIа биззаь болх бе йолаеннача цхьан Куйбышевски гидроэлектростанцео хIара шерра-шера луш йола электроэнерги 1913-ча шера ерригача Россе луш хинначул пхезза дукхагIа хургья. КIор баккхара гIулакха вай Даьхено ерригача Европе а эггара хьалхара моттиг хьалоац.

Социалистически промышленноста, къаьстта а еза-йоккхача промышленноста дика каяларах торо хилар вай мехкага эггара тIехьабиса хинна юрта боахам кердача новкъа а баьккха, машинашца деча балхашца, юкъарча къахьегамца тоабе, эггара низ болашагIа бола юрта боахам цох бе. ХIанз вай колхозийи совхозийи кхашка, къахьегамхой аттача а боахаш, балхаш деш я миллионаш хиллал трактораш, комбайнаш, автомобилаш, кхы йола машинаш.

Укх деношка къаьстта чIоагIа гIоздаьнна да советски адамаш вай Iилманхошта карахдаьнна сийлахьдоккха гIулакхаш бахьан долаш: цар дика каяьннай атомни энерги адамий вахар тоадаргахьа ерзаярна, цар хьаяьй контененташта юкъе леларгйола баллистически ракеташ, сигала а йехьа дIахийцай цаI а, цул тIехьагIа цхьаькха а говзалца хьаяь йола Лаьсттан спутникаш. Социалистически система капиталистически системал толажагIа хиларна ма доккха тешал да из!

Советски Iаьдал этта шовзткъа цхьоалагIча шере чуденнача деношка вайга шекало йоаццаш ала йиш я: коммунизм хьалъелга кхы а лакха даккхарна мел эшар долаш да советски адамашка.

Лакхерча Совета юбилейни сессе яьча доклада тIа белгалдаьккха да хIара шера промышленностан продукци хьаелга СССР-е гаргарча пхийтта шера укх боарамашка кхоачаргда, аьнна: аьшк доалла руда доаккхилга — 250—300 миллион тонн, кIор боаккхилга—650—750 миллион тонн, мехкдаьтта доаккхилга — 350—400 миллион тонн, газ йоаккхилга — 270—320 миллиард кубометр, электроэнерги йоаккхилга 800—900 миллиард киловатт-сахьат, цемент елга — 90—110 миллион тонн, зипаш делга — 550—650 миллион метр, телатех беш бола когий гIирсаш — 600—700 миллион сага бувххал.

Вай партес иштта хургда йоах, хIаьта сийлахь-воккхача Ленина кхеяьча партес хургда аьннар ца хулаш диса моттиг цхьаккха а яц. Партес иштта хургда аьлча, советски адамашка хийцца из хиннарг лархIа йиш я.

ХIанз турпала гIулакхех диззаь хинна 40 шу тIехьашкахьа а дита, шовзткъе цхьоалагIча шере чуденна советски адамаш кердача низаца, доккхагIча хьинарийца шо-шоай гIулакхех чуийнад къахьегам тIа керда толамаш даха, паччахьалкхен планаш кхоачаш а тIеххоачаш а ярна лоаттаеча социалистически яхьаца керда коталонаш яха, са санна шоашта дукха езаш йола шоай Даьхе кхы а тоаенагIа, кхы а низ болашагIа хилийта. «Советски адамаш селханарчул дикагIа тахан лах, таханарчул дикагIа, кхоачам болашагIа кхоана дахаргда»—цу уйланца шо-шоай балхах чуийнаб вай Даьхен къахьегамхой шовзткъе цхьоалагIча шера.

Дерригача советски адамаша, цхьанне мо массане а, шоай доккхача дегашца къоабалдаь хьайицад СССР-а Лакхерча Совета «Советски Союза халкъашка» яхача Кхайкам тIара дог гIоздоаха дешаш:

«Хьамсара новкъостий, доттагIий, вай мехкара нах!

ХьатIадоагIаш дола Советски паччахьалкхен шовзткъе иттлагIа шераш вай еза социалистически Даьхе кхы а сийрдагIа яргйола шераш хилда. Дерригхалкъан социалистически яхь айъялара тIехьа! Мехка боахам а культура а тоабара, советски адамий хьал-торо тоаяра кхы а йоккхагIа йола коталонаш яхара тIехьа! Дерригача дунен тIарча машара тIехьа! Кхы а кхотаденнагIа гулдергда вай воай мугIараш Советски Союза Коммунистически партеней цун ленински Центральни Комитетаи гонахьа!»

Адамий вахар кхы а дукхагIа тоадар духь Коммунистически партес а Советски правительствос а оттаяь планаш йоккхий я. Коммунистически партес мел деш дар советски сага торо а ираз а лакхадаккхар духьа деш да. Вай мехкара къахьегамхой массаза а шоашта нийса никъ хьехаш йолча партена гонахьа кхота а бенна, даиман шоай балха овсарал лакхайоакк аш, хьегача къих хьабоала пайда дукхагIа хургбола наькъаш лохаш, денна керда исвзалаш Iомаеш, боахаман а даькъа тIа кхы а дукхагIа толамаш доахаш дIадолаш советски Iаьдал этта шовзткъе цхьоалагIа шу.

Камаьхал йила шун, сий дола турпалхой?

Хь. ОСМИЕВ.

ЙиълагIча В. И. Ленина сочиненей 37 гIа том

ССКП ЦК-рча Марксизманленинизман Институто кийчдаь йиълагIча изданен В. И. Ленина сочиненеш тIа йолаш 37-гIа томда. Цу чуйоагIа 1891-1922 шерашка В. И. Ленина гаргарча нахага кхахьийта телеграммаши каьхаташи. Деррига а тома чу лаьца В. И. Ленина 274 письмо да, цхьайтта письмо эггар ахьалха кепа тохаш да.

В. И. Ленина письмошта, 1930—1931, 1934-ча а шерашка кепа теха хиннача «Гаргарча нахага яздаь письмош» яхача сборника хинна йола М. И. а А. И. Ульяновар дешхьалхе я.

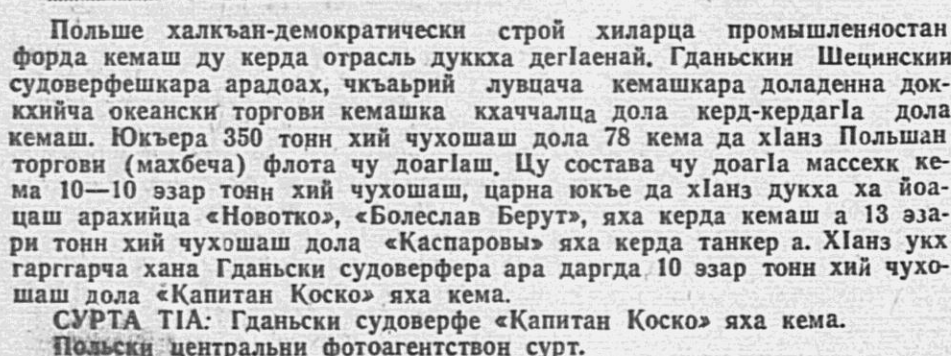
В. И. Ленина гаргарча нахага яздаьчо къаьстта безам тIа бохийт: цу тIа къаьстта диза хьагойт В. И. Ленина образ цун вахара гIулакхаш а. Письмоша хьахьокх, В. И. Ленин ше воккха лерхIаш ца хилар, ший наьна а, дезала кхыча члений а терко, йоакхо еш хинна хилар, новкъосташца дика хилар.

Партен гIулакхашца дувзаденна дола теоротически а политически а чIоагIах дола гIулакхаш да письмош тIа къаьгга яздеш.

Н. К. Крупскес М. А., А. И., М. И. Ульноварга яздаь 55 письмо язду приложене тIа, цар дувц ссыкле а, эммиграце а В. И. Ленина вахарах лаьца, къасстта дола бакъдараш гойт цо яздаьчох. В. И. Ленинеи Н. К. Крупскеси цхьан яздаь письмош керттерча тома текста юкъе дахад.

Тома тIа дахийта письмош хронологически порядках нийсдаь да; В. И. Ленина белгал йоаха, цIераш, белгалонаш, хьагойтараш, литератураш чу доагIаш а да. В. И. Ленина гаргарча наьха а, В. И. Ленин ваьхача моттигий а цун кулга йоазон а суртий иллюстраци йолаш а да том. Паччахьалкхен политиздательствос 200 эзар тираж йолаш арахецаш да том.

ТАСС.

Польше халкъан-демократически строй хиларца промышленностан форда кемаш ду керда отрасль дукха дегІаеней. Гданьскин Шецинскин судоверфешкара арадоах, чкъаьрий лувцача кемашкара доладенна доккхийча океански торгови кемашка ккаччалца дола керд-кердагІа дола кемаш. Юкъера 350 тонн хий чухоошаш дола 78 кема да хІанз Польшан торгови (махбеча) флота чу доагІаш. Цу состава чу доагІа массехк кема 10—10 эзар тонн хий чухошаш, царна юкъе да хІанз дукха ха йоацаш арахийца «Новотко», «Болеслав Берут», яха керда кемаш а 13 эзари тонн хий чухошаш дола «Каспаровы» яха керда танкер а. ХІанз укх гарггарча хана Гданьски судоверфера ара даргда 10 эзар тонн хий чухошаш дола «Капитан Коско» яха кема.

СУРТА ТІА: Гданьски судоверфе «Капитан Коско» яха кема.
Польски центральни фотоагентствон сурт.

Президента Эйзенхауэра даь къамаьл

Нью-Йорк, (ТАСС). Укх деношка США-н президенто Эйзенхауэра Оклахома-Сити яхача городе къамаьл дир «США-н кхерамзе шерагІа кхетаяра» хьакъехьа. Къамаьлах керттерадар, юха ца сопаш, герз кийчдар могадари, хІаьта хьатІадоагІача 1958—1959 финансови шера конгресса кхы а йоккхагІа йола тІема бюджет тІайилла гІертари дар.

Ший къамаьлаца США-н президент валанзар Советски Союзо яьха Іилманеи технически коталонаш ювцанза. Цхьабакъда, ВІашагІкхийттача Штаташа герз кийчдар могадара духьа президенто аьлар, Советски Союза коталонаш «...берригача кортамукъача наха кхераме я» аьнна. Машара яхь лоаттаяреи цхьан дахареи хьакъехьа бэлча Советски Союза кхайкамах Эйзенхауэра лаьрхІар ВІашагІкхийттача Штаташта хьалхашка ю «курал», царна теса «кхерам». Цу гІулакха «духьал оттара» духьа Эйзенхауэра могадир эггара хьалха «тІема низахи», хІаьта Іилман а техникан прогрессахи Советски Союзал хьалхадовла дезалга.

ВІашагІкхийттача Штатий «тІема низ» бувцаш, Эйзенхуаэра ший ладувгІархошта хьалхашка белгалъяьккхар мохк лорабара программа. Из да «ядерни тІема духьалъотта могар», союзникашца йолча барт - цхьоагІонна «низ дика вІашагІтеха хилар», «США эффективно лораяр Іалашдар», «цІаьхха, ца ховш гучадовла йиш йола тІема эшараш Іалашдара духьа тІом бечул совгІ «низ» хилар.

Цу гІулакха, аьлар президенто, налогаш гулъярах вІашагІкхеташ дола ахча деза. ТІеххьарча пхе бюджетни шера США-с тІема гІулакхашта ухийташ долча ахчах 211 миллиард доллар хиннад, вешта аьлча, хІара шера 42 миллиард доллар. «Массехк шера,— аьлар президенто,— дукхагІа терко ю хІанзарча ханара герз кийчдара а тахкара а хьатІайоагІача хана цунах пайда эцара духьа. Цу тайпарча тохкама балха а экспериментированенна а мохк тІемах лорабара министерством цхьан шера 5 миллиард доллар совгІ ахча дохийт».

Советски Союза тІеххьарча технически коталоний хьакъехьа дувцаш, президенто аьлар: «Цу коталонаша цІаьхка а тешалду вайна хІанзарча тІема чІоагІа лоархІаме йолча Іилмани техникани областешка СССР-а компетентни хилара. ЛархІа а еза, вай лоархІа а лоархІ цунах мохк тІемах лорабарах дола деррига вай гІулакхаш критически хьажа везаш йола ха». Цхьабакъда, из Эйзенхауэра «критически хьажар» юххера а герз кийчдар дІаходахьаргеи кердача тІема ассигнованешкеи додаш дар.

Президенто белгалдир, кхыча паччахьалкхенашта тІема кхоачамашца гІо дар юхаоазарца лохде йиш яц зенаш, аьнна. Цул совгІ, «кхы а базаш» яхка езаш хилар дувцаш вар из.

Укх сахьате Советски Союзе Іилманхойи инженераши ВІашагІкхийттача Штаташка болчарел лоархІаме дукхагІа хилар», хІаьта «уж тайпара йола кадраш лоархІаме чехкагІа кийчъеш» хилар белгал а даь, Эйзенхауэра йоахар, «из тенденци кхераме а я», хІаьта «эггара лоархІамегІа йола проблема а я». Цо дІайийцар юкъерча школера денз США Іилман кадраш кийчъяра йоккха программа.

Президенто Эйзенхауэра ший къамаьл йистедаьккхар США машар а Советски Союзаца цхьан къахьегар а дезаш хилара тешалдеш. Цхьабакъда, уж дешаш Эйзенхауэра даьча къамаьла боккъонца духьал-м дар.

„Женьминьжибао" яхача газето президента Эйзенхауэра выступленех яхар

Пекин. (ТАСС). Синьхуа агентствос хьахойт: «Женьминьжибао» яхача газето ший статьян тІа язду дукха ха йоацаш Американ ВІашагІтехача Штатай президента Эйзенхауэра «мохк кхерамах лорабар Іалашде Іилман болча лоархІама» хьакъехь яь выступлени «низа позицех» латта американски политика мела хиларахи герз хьадар сихде гІертарахи дувцаш яр яхаш.

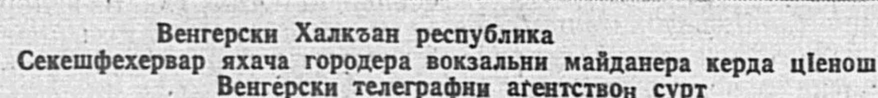
Советски Союзе толам болаш Лаьттан шиъ спутник урагІаяхийта дІахецаро кхерабаьча Малхбузехьа доал деш бараштa сатем бе дага долаш а я Эйзенхауэра яь выступлени, йоах газето. «Кортамукъа» дуне тІема говзал тІех йолаш да яха фаьлг байза баьнаб, велаваллал тамашийна да Эйзенхауэр хІанзолца хьа бакъдар бІарга дов гІерташ ца хилар, американски политика хувца гІерташ ца хиларал совгІа, Американ ВІашагІтехача Штатай тІема чІоагІало тІех лерхІаш, цох доаккхал деш из хилар.

Газето къаьстта теркам тІабохийт, Эйзенхауэра ший выступленен тІа США-н а Североатлантически блока кхыча мехкий а тІема Іилман дирригa низаш управляеми снарядаш араяхара хьакъехь Советски Союзал хьалха довла оарцагІа дахар дІадехаш хилара. Цхьабакъда, Іилман дукккхача отраслешка Советски Союз США-л хьалха латт, яхаш язду газето. Из бакъдеш газето дагадохийт СССР-е дунен тІа эггара хьалха атомни электростанци, реактивни пассажирски самолеташ, говзалца хьаьь Лаьттан спутникаш хьаяр.

Іилма а техника а дегІадара хьакъехь США тІехьаюсаш хилар да, йоах газето, США-н социальни лоаттама тІагІолла хьайоагІаш йола империалистически агрессивни политика цо дІаккхухьаш хилар.

Эйзенхауэра ца воалаш бакъду, Американ ВІашагІтехача Штаташа укх тІеххьарча шерашка гаьна ухийта баллистически управляеми снарядаш дегІайолаяра кертера уйла тІаяхийта хилар а цу гІулакха хІара шера миллиард доллар дІаахийта хилар а, цхьабакъда из иштта доллашехь а, ВІашагІтеха Штаташ Советски Союзал тІехьа-м йисар.

Цунах гуш да, йоах газето, Советски Союзал хьалха йовла гІерташ хиларо а герз хьадар сихдара наькъаца ший моццагІе дІадаьна дола США тІема гІулакха тІеххилар юхаметтаоттаде тІертаро а США-на ловш дар кхоачаш дергдар. Нагахь санна ВІашагІтеха Штаташ цу новкъа йолхе, уж кхы а вогІагІ долча хьала тІа оттаяргъя.

Венгерски Халкъан республика
Секешфехервар яхача городера вокзальни майданера керда цІенош
Венгерски телеграфни агентствон сурт

Хореографически студера студентий цІи хеза волча артистаца Эсембаев Махьмудаца вІашагІкхетар

17-ча ноябре Нохч — гІалгІай иллейи халхареи Ансамбал чуйолча цІагІа вІашагІкхетар хилар тха цІи хеза волча артистаца Эсамбаев Махьмудаца. Эсамбаев Махьмуд из зІамга волча хана дензхьа миш та волавеннав халха вувла, мас шу даьлча хана денз волавеннав из ший артистий болх бе? Из хаттар таханалца сона дагахь лаьттар. ХІанз тхо дерригаш а чІоагІа тамашийна хеташ цо дувцачунга, лерга а ирдаь, ладувгІаш дагІа. Эсамбаев волавелар къамаьл де,эггара хьалха ер тайпа бегаш а баь: «Новкъостий кагирхой, шоана ма хара халхархошта дукха къамаьл де хац, дале а, халхар диках-м ду цар, иштта аз ду дика халхар, къамаьл де ца хойе а». Бегаш чакх а баьха волавелар из дІахо юххьера денз хьа ший артистаникъ бувца. Эсабаев Махьмуда 1932-ча шера нефтяникий культаран цІа яхача клубе Хореографический студи чакхъйоккхаш цунна хьехархой хІанз а къонача студенташта хьехаш ба Шолжа-гІали тІа. Цо Шолжа-гІали тІа тайп-тайпарча заводашка а, фабрикашка а, районашка а концерташ телаш дІаккхихьаб ший болх. 1944-ча шера Эсамбаев хиннав Казахстане эггара доаккхагІа лоархІача «Абай театр» яхаш цІи йолча театре, эггара дикагІа болча артисташта нийса цІи хеза болх беш. Цул тІехьагІа Эсембаев дІавахар ший дезалца цхьан хургволаш Киргизерча театре болх бе. Цигача ший дезалца цхьана ваха а вахаш, цо болх дІа хьо театре 12 шера, цІи хеза артист волаш Киргизеи, Казахстанеи. Киргизерча театре из болх беш волча хана денз, из ца кхоачаш йисаяц вай Советски Союзе цхьаккха а город. ХІара из дІакхаьчача городе, ше оттадеча концертага хьежжа дика тола маш доахаш, концерташка наьха безам тІабохийташ ча кхвоал из. Эсамбаевс йоах «Цкъа Москвера баьхкача артисташа вийхар со Москве шоашца болх бе». Царна чІоагІа раьза а хинна Москве вахар из царца. ТІаккха Эсамбаевна дага дехар, Москве мел даха адам шийх цецдоахаш дика концерт царна бІарга дойта. Москве эггара дикагІа вола балетмейстер а лаха, а, цо дехар ду цунгар а, цІаэца со аьле. Из балетмейстер кхалсаг яр. ДІа ца эцаш дуьхьал йоал из. ТІаккха ший квартире чу а ваха уйлаш еш вагІа Эсамбаев. Цо телефон тох 12-нел тІехьагІа сахьат даьлча, бийсан кхы наб ца а кхеташ, балетместерга, квартире. Цо жоп лу, шоллагІча дийнахьа театре хьавола аьнна. Из вахар Іуйранна театре из йолча. ТІаккха балетмейстарга хьажалахь а аьле, волалу из ший мел йола номераш цунга дІахьокха. Балетмейстер цец а яьле, цунга хьежжача юс. ТІаккха цу шинне вІашагІ дол Москве мел бола лакхера артисташ а артистий институте деша багІа студенташ а Эсамбаевга хьажийта. Царга ший говзал хьийкха ваьнначул тІехьагІа, Эсамбаев вахар фестивале. Эсамбаевс дерригача дунен ялхлагІча фестивале Индий къаман «дошо даьла» яха халхар гойтарах дошо медал йоакх цул совгІа шозза Ерригача союзни конкуса лауриат а хул цох.

— «ДІахо аз дІахьош бола никъ шоана шоашта ма гой аьле чакх доакх цо ше артистах лаьца тхона дувца къамаьл, из Москве дІаийца дикагІа йола балетмейстер шийна юхе а ягІаш. Студенташа дукха зизаш тийлар Эсамбаевна, шоашта из дукха везарца кулг а лоацаш. Цу студе 50-нега кхаччалца саг ва.

А. ГАНИЖЕВ.

Саг верах топаш тоха суд яьй

Укх шера октябрь бутт юкъебахача хана Азербайджански ССР, ше вахача Заглик яхача юрта цІаводаш вар В. М. Нагдалян. Поезд Шолжа-гІали тІа юхасецача хана шийна хІама даа дагахь поезда тІара Іоваьлар из. Нагдаляна кхозза наькхах урс дахийтар Алиевс. Нагдалян циггача велар.

ХІанз дукха ха йоацаш Нохч — гІалгІай АССР-а Лакхерча суда уголовни дешаш дувцаш йолча суда коллегес, нов. Ежов председатель а волаш, Алиев Ахьмада уголовни дош дийцад. Цо даь зулам къаьстта кхерам болаш а доккха а хилар лаьрхІа судо топаш тоха суд яьй саг вийнача Алиевна.

РЕДКОЛЛЕГИ.

СПОРТ

Легкая атлетика

Шолжа- гІала. 16-17 ноябре «Динамо» цІи йолча стадионе аьхкан сезон дІакъовларна приз яккха бІайхача спортивни къовсаме баьлар республикан легкоатлеташ.

Шоай лоІамах вІашагІкхийттача спортивни обществай боккхийбарии кагийбарии спортивни командаш яр къовсаеннараш. Дакъа лаьцар ийс спортивни коллективо.

Кагийча наха юкъе приз яьккхар «нефтяник» цІи йолча обществос.

Боккхийчарна юкъе приз яьккхар педогогически института командас.

Кагийчарнеи боккхийчарнеи юкъе дІа-юха тела юкъара приз яьккхар педогогически института легкоатлеташ.

Къовсам дІабахьаро керда республикан рекорд оттаяьи, чона бургац лостош кхоссарца Рекорд яьккхар Роллс Е. (общество «урожай»), цо чона бургац лостайир 54,80 м, ший хьалха лостаяьчул 4 санитиметр гаь нагІа.

Диск лоста яьча гІалгІачо Матиевс кхоалагІа моттиг яьккхар (когийгІирса фабрика болхло).

Спортан мастеро Казанцеас 400, 100 цІутІа200 метр байддачарна юкъе хьалхале яьккхар.

Волейбол

Республике хьалхара моттиг яккхар.

Ноябрь 17-ча дийнахь Шолжа-гІали тІарча «Динамо» цІи йолча стадионе волейболах къовса белар «нефтяник» цІи йолча обществон спортсменаши Шолжа-гІалан педогогически института спортсменашци, котъ яланзар цхьаккха а, лоархІам 2:2 хилар.

Динамовцаш котбаьлар лоархІам 3:1 болаш, мехкдаьттан института спортсменащца хиннача ловзарах, цу обществон кхийнарий команда ийшар.

Футбол

«Динамо» стадионе «Машара приз» цІи йола къовсам дІахьош футболах лайзар командаш: «Динамо», «Октябрьнефть». ЛоархІам 3 : 1 болаш котъялар команда «Октябрьнефть». Футболах лайза ди йоачан йолаш дале а футболага хьажа баьхкараш стадион хьалйизза бар.

О. БУЗУРТАНОВ.

Малхбузен Германен тІема кийчо

Берлин, 2 ноябре. (ТАСС). Берлински демократически печато хоам бу, Малхбузен Германен 3-ча тІема округа командующес генерал - майора Шимпфа Дюсельдорфе хиннача пресс - конференце шекъамаьл деш Къилбаседан Рейн-Вестфалия яхача лаьттан территоре тІа атомни боамбашца диза дола ракетни герз кхувсарна йола базаш яхкара планаш йийцар, яхаш.

Цунах хетта «Нейс Дейчланд» яхача газета белгалдоакх Къилбаседан Рейн-Вестфалия яхача лаьттан территоре тІа ракетни базаш а атомни герза складаш а яхкара планаш Малхбузен Германен Эссен, Мельгейм, Оберхаузен яхача а, иштта кхыйолча а городашка бахача бІаьш, эзараш болча наха чІоагІа кхераме хилар.

Къулбехьан Корее атомни герз кхухь США-с

Пхеньян, (ТАСС). Вашингтонера беча хоамах Кореян Центральни телеграфни агентствос хьахойт укх Іай Къулбехьан Корее латтача хьалхарча американски механизированни дивизех атомни герз дола дивизи е аьнна США-н тІема министерствос соцам баь хилар.

ХьалхагІа, укх шера июль бетта Къулбехьан Корее лаьттача ворхІлагІча американски дислокационни дивизех а хилар из хувцам.

Арадаккха кийчду абат

60-гІа УРОК

ТІ тІ. ТІоар-гац.

ТІюр-ми	ТІоар-гац	Хи-тІа
ТІоа-ра	ТІоа-дал	тІо-ра.

Базара тІара дика тІоаргац дера сона нане.
Сай книжкаш, къоаламаш, ручкаш, а леладу аз цу тІоаргаца чу.
Книжкаш школе кхухьаш кхы тІорми ба са.
ЦІена леладу оаха тетрадаш, книжкаш. Шаькъа ше къаьстта латт.

61-гІа УРОК.

Азамат.

Азамат хІалгІот Іуйранна ворхІ сахьата.
Азамата ше хьал ма гІетта а цергаш цІенъю, юхьмараш юл.
ТІаккха чай мол.
Цул тІехьагІа деша вода. Дика деш Азамата.

62-гІа УРОК.

ВорхІ	никъ	ЧІа-ма	ТІоар-гац
бе-рхІа	цІокъ	чІу-гал	гІор-миг
бархІ	цІока	чІон-дарг	тІо-ра.

Хьан деш дика?

Азамата деш дика.

63-гІа УРОК.

Ээ Эр

Эр	эс-кар	э-зар	эца

Совета Эскар.

Экскурсе а хинна тхо цІадоагІаш совета Эскар бІаргадайра тхона. Эрсий, гІалгІай хІирий, нохчии, сели, черсии бар Совета эскарца. Тхо школена юххе кхаьчача иллеш доаладир цар.

Шаьра оаз йоалаш, хІара мугІар гІа бархІ волаш доагІар совета Эскар. Царца бар эскара командираш. Майра ба совети эскархой.

64-гІа УРОК.

ыы Ды.

Ды, зІы, кхы, Іы, бІы

7-ча ноябре дезача дийнахьа доккха ловзар оттадир колхозникаша. Цига баьхкача нахаца вера Хьамзат, колхоза дын тІа а вагІаш. Из ды колхозо кхебаьб. Гавраш тІеххувсача хана из ды эггира диках кхувсалора. Берригa нах бІарахьежар цу дына. Говраш дика лелае еза.

65-гІа УРОК.

Тха беш.

Хоза ловзар тхо беша эхки. Насе аз хьада мельнна хьакхухьар: саьргаш, хьокхий, буц, Аз боккхача наха санна бу йора. Цу бун чу Іо а хайше ловзар тхо. Ма хоза яр цу шийлача Іине ловзаш дагІаш.

66-гІа УРОК.

Беша йоархІашта юкъе шорх йоахар. Хьамзата аьлар: Гой, бераш, цогал котама тебаш доал.

Тхо бІарга а дайна дедар цогал. Дукха котамаш кхухь цогалаш.

67-гІа УРОК.

В. И. Ленин

ГІоздаьнна дах вай, советский мехка бераш.
Малав вай вахар гІоздаьккхар?
Хьан баьб вай мохк ираз долаш? Из баьб ираз долаш большевиктий партес,
Ленина партес.

68-гІа УРОК.

Дика новкъост

Володя Ульянов гимназе дешаш вагІар. Цун доттагІчо Коляс йоахар: — Арифметиках цхьаккха хІама кхегадац аз. Со гІоргва Володя волча.
Цунна деррига а хов.
Володяс кхетадора бераш.

М. ХАШАГУЛЬГОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-41-23, отдел экономики 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02537. Типография им. 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 8116.